
Абдуражид АЗИМ

*Шанланган
асарлар*

**4 ЖИЛДЛИК
3-ЖИЛД**

ЎЗБЕКЛАРИМ

(2016-2022 йиллар)

(шеърлар)

**«FIRDAVS-SHOH»
ТОШКЕНТ – 2022**

УЎК 821.512.133-1

КБК 84(5Ў)

A37

Азим, Абдумажид

Танланган асарлар. 4 жилдлик. 3-жилд. Ўзбекларим.
[Матн]: шеърлар / Абдумажид Азим. – Тошкент: “Firdavs-Shoh” nashriyoti. 2022. – 208 б.

ISBN 978-99-43-806-2-2

Давр, муҳит бугунги ижодкор олдиға мураккаб масалаларни, долзарб мавзуларни қўймоқда. Бу аввало бугунги инсон тафаккуридаги эврилишлар, техника тараққиёти асносида ахлоқ, инсоний бурч ва маънавий қадриятларға заҳа етаётганидир. Ҳақиқатдан ҳам, бугунги кун кишисининг онги -дунёқарашини бундан ўн-йигирма йил аввалги одамлар билан мутлақо таққослаб бўлмайди. Эндиликда инсоний меҳр-оқибат, маънавият қўрғонларини чуқур ақл-идрок, собит хушёрлик билан асрамоқ мумкин.

Таникли шоир Абдумажид Азим тўрт жилдлик китобининг навбатдаги жилдиға кирган шеърларда айнан шу мавзулар ўрин олганини кўрамыз.

ISBN 978-9943-8306-2-2

© Абдумажид Азим, 2022

© “Firdavs-Shoh” nashriyoti, 2022

ЎЗБЕКЛАРИМ

Усмон Азимга

Қарлиқдирсан, ўғуздирсан ёхуд дўрман,
оға-ини, Тангритоғнинг лоласисан.
Олам кўрар ўчоғингда ёнса гулхан,
туркийдирсан, Осиёнинг боласисан.

Тарихларда боболаринг келди ғолиб,
от чопдилар Оймакондан Эдил сари.
Европани танг этдилар, урҳо солиб,
Ай ёронлар, гапирайин қайси бирин!

Томирингда Жалолиддин, Темур қони,
аждодларинг Ҳазар, Бойкўл сувин ичган.
Майли, бўлсин Мирзо Бобур ё Шайбоний,
иккиси ҳам миллат учун жондан кечган.

Манғит, кипчоқ, кўнғиротим, айла кенглик,
тингла бир зум соқов ўтмиш сукутини.
Тўқсон икки бовли ўзбек, айла тенглик –
тумор қилиб тақ Фароғий ўғитини.

Зинҳор дема, ўтган бари ўтди-кетди,
сен миллатинг эртасини кўр, бугунда.
Учта хонлик ўзбекман, деб нима ютди,
адо бўлди ё хижратда ё сургунда...

Залолату иллатларга ботганингда,
ўғил бўлиб, жигар-бағрим ўртанмасми?
Усмонлару, Чўлпонларни отганингда,
осмонларим қоп-қорайиб тутамасми?

Бухороми, Фарғонами ёхуд Сурхон,
гапиради биров боғдан, биров тоғдан.
Бўлинмасдир боболардан қолган макон,
боримиз ҳам, йўғимиз ҳам шу тупроқда.

Ўжар феълинг панд берди-ку неча даъфа,
қувонч-ғамда бирга кулиб, йиғла, ўзбек.
Бўлинма бас, кўча-кўча, даҳа-даҳа,
бир тан бўлиб бир тўшакда ухла, ўзбек.

Йўқдир бирор ичқуярим сендан бўлак,
сени кўрдим, кўзим очиб бу жаҳонда.
Гуллаб-яшна, шу тупроқда ёзиб палак,
Мен ер бўлай, элим, майли, бўл осмонда!

ОНА ТИЛИМ

Мавжланасан уммондек дилда,
боболардан мангу баётсан.
Сувсизликдан жон берсам чўлда,
тирилтирган обиҳаётсан.

Сен бўлмасанг мен бир хору хас,
очун эди ғариб, бенаво.
Йўқ бўлардим сенсиз бир нафас,
сен кўксимни тўлдирган ҳаво.

Бир ўғлингман, қайсар ва эрка,
бўларманми супрангда урпоқ?
Бардавомсан боламда эрта,
мен кўкарган қадимий тупрок.

Сен борсанки, доим кўнглим тўқ.
хор бўлмагин номард, пасткашга.
Навоийдан олганман ҳуқуқ,
гард юқтирмай сени асрашга.

Она тилим жонажон, суюк,
мингта ҳикмат ҳар мисқолингда.
“Қарр-қарр” этиб қарға урар дўқ,
булбул сайрар булбул ҳолинда.

Ўзбек номи ўчмас жаҳонда,
Аму каби жўшиб тошарсан.
Куёш каби кулиб ҳар тонгда,
замонларни ҳатлаб ошарсан.

ФЕЪЛ

Уммонга уммону осмонга осмон,
чўлларга чўлману кўлларга кўлман
Яхшига яхшиман, ёмонга ёмон,
айёрга айёру гўлларга гўлман.

Бировга ёпиғу бировга очик,
биrowга оёғу бировга кўлман.
Сиз қитиқ-патимга тегмангиз қаттиқ,
тиканга тикану гулларга гулман.

Сувратим чолману сийратим гўдак,
ўзим ғирт тўпори, лек инжа феълман.
Оқилга оқилу тентакка тентак,
мустафо уммати, элимга элман.

Хазинам бўлсада мисли Хотамдай,
ноқисга танқису сахийга мўлман.
Бир хислат меросдир марҳум отамдан
киборга кибору қулларга қулман.

Баҳорда чечакман, тийрамоҳда хас,
кимга бебаҳоман, кимга бир пулман.
Замон карвонлари ўтиб турса, бас,
осмон манзилига узанган йўлман.

КИТОБ ЎҚИ

Қўли очик деймиз сахий, Ҳотамтойни,
кўзи очик деймиз, китоб ўқиганни.
Олиб берма майли, осмондаги ойни,
гурилласин кўксингдаги имон чўғи,
ҳотам бўлай десанг болам, китоб ўқи.

Асослидир айтган дастак-даъволарим,
етти иқлим танир закий, даҳоларим,
Бухорийлар, Термизийлар боболарим,
кўк тоқида боболарнинг шаън-шукуҳи,
олим бўлай десанг болам, китоб ўқи.

Одамзотда туганмасдир орзу-ҳавас,
илм ўрган Чин Мочинга бориб-да, бас,
ўқиганга кўкда қуш ҳам ета олмас,
энг залворли юкдир билсанг, илм юки,
болам бўлай десанг болам, китоб ўқи.

Не уммонлар олдда турар кечилмаган,
не тилсимлар одамзотга ечилмаган,
ўқи болам, илм қолмасин сен билмаган,
то қиёмат юксакдадир адл туғи,
олам билай десанг болам, китоб ўқи.

Илм керак, уммонларни кечар бўлсанг,
қанот боғлаб фазоларда учар бўлсанг,
мен етмаган юлдузларни кучар бўлсанг,
илм олмоқ бани башар ҳақ-ҳуқуқи,
бекам бўлай десанг болам, китоб ўқи.

Жиловлагин фурсат шахту шитобини,
тингла ўғлим, аҳли дониш хитобини,
уққин обдан аввал ҳаёт китобини,
келажакнинг сенга айтар сўзи шуки
одам бўлай десанг болам, китоб ўқи.

БОБО СЎЗ

Эшқобил Шукурга

Авайлаб асрайлик кўхна сўзларни,
Аждодлар руҳини шодлантирайлик.
Эрта қизармасин десак юзларни,
Сўзларни ҳаётга отлантирайлик.

Сўзлар мисли гўдак–беғубор, сабий,
Эркалатсак кулар, қувониб шодон.
Оловда куймаган Самандар каби,
Асрлар қаъридан келар соғ-омон.

Сўзлар келажакнинг мангу баҳори, –
Қирларни бўяган оловли туғён.
Сўзлар – Кошғарийнинг номуси, ори,
Машрабни дорларга йўллаган исён.

Ёмондир, юлдузсиз зулматли тунда,
Карвонлар саҳрода изсиз йўқолса.
Ундан ёмонроқдир, жумла очунда,
Одамзот тилидан Мосуво бўлса.

Сўзлар онамиздай бир куни ногох,
Ҳасратда қолдириб кетмасин бизни.
Жажжи боламизни этгандек ардоқ,
Кўзу қароқларда асрайлик сўзни.

Қадрини англамай бобо сўзларни,
Бичсак баҳосини арзон-гаровга.
Яссавий кечирмас асло бизларни,
Солсак ўзимизни чулчут-соқовга.

Онам алласидан қонимга кирган,
Сўзлар қудратидан узундир тилим.
Навойни билмай ўзбекман деган,
Касларга узатгим келмайди қўлим.

ҚОРА

Қоронгу кечада борар бир қора,
Ортидан эргашдим қорама-қора.
Ўйимда гумонлар айланди турлик,
Хуфтонда қаёққа отланди шўрлик.

Эҳтимол, эшитиб нохуш бир хабар,
Шошилинич бемаҳал айлаган сафар.
У менга эски бир таниш, эҳтимол,
Навқирон йигит ё мункиллаган чол.

Шаҳарда у балки ғариб, мусофир,
Жой излаб юргандир қўнишга ҳозир.
Балки у бир умр қидирган дўстим,
Ўтиб кетаётир ёнгинамдан жим.

Эҳтимол, майпараст, ғофил бир банда,
Хотини ҳайдаган, қилиб шарманда.
Уйида ўтириб сиқилгандир ё,
Бир ҳамдард қидириб юрибдими ё?

Ё дўсту-улфатлар базмида бўлган,
Кечки автобусга етолмай қолган.
Ёши билан балки ёшимиз тенгдир,
У ёлғиз йўловчи, эҳтимол, мендир.

Билмадим, бу одам ўғрими, тўғри,
Очиғи, ҳеч кимга ўхшатолмадим.
Илғадим бир лаҳза уни бор-йўғи,
Ақалли ҳой дея, тўхтатолмадим.

Ўйимда айланди саволлар талай,
Қора-чи, борарди ортга қарамай.

ЎРГИМЧАК ТЎРИ

Интернет жаҳонни этди маҳлиё,
Ёлғону ҳақиқат қоришди бир-бир.
Ўргимчак тўрида подшоҳу гадо,
Оламни ўзича этади таъбир.

Ҳожат қолмагандир кезишга раста,
Савдони қиздирар виртуал олам.
Интернет соғларни этади хаста,
Беморни тузатар, валлоҳу аълам.

Ғаройиб матоҳдир, интернет, билсанг,
Этгайдир истаган ҳожатинг раво.
Аммам бузоғидай лаллайиб юрсанг,
Чув тушиб қолишинг ҳеч гапмас аммо.

Виртуал оламга кириб олсанг, бас,
Бепоён уммонда сузиб кетасан.
Йўлдан адаштира лекин бир нокас,
Муқаддас Каъбани вайрон этасан.

Ўғрига қароқчи беради фириб,
Ажратиб ола бил, қораю окни,
Тавба, деб ёқангни ушлайсан, кўриб –
Бир доно ёнида ўнта аҳмоқни.

Виртуал оламда ошкор не сирлар,
Хонимлар бу ерда гап ўйнар ҳатто.
Қиз бўлар, тўқсондан ошган кампирлар,
Муттаҳамлар атар ўзларин даҳо.

Виртуал оламда боғча болалар,
Телефон ковлайди эрта азондан.
Сени лақиллатар фараңг холалар,
Мерос қолган дея, ўлган бобонгдан.

Очиб интернетда сенга қучоғин,
Сирингни ўғирлар ўғри, иғвогар.
Нокаслар енгада тутиб пичоғин,
Биқинингдан дарча очишни чоғлар.

Жаҳонни кезганда интернет бўйлаб,
Бир ўй хаёлимни чулғайди ҳар гал.
Соғ-омон чиқишни олайлик ўйлаб,
Ўргимчак тўрига киришдан аввал.

* * *

Ўғлон, бўлсин бошларинг тошдан,
Паноҳида асраб юрсин ҳақ.
Бўлар бола, дейдилар бошдан,
Бу ҳикматнинг сен мағзини чак.

Шодлигингни айтгин отангга,
Ҳасратингни дастурхон қилма.
Қиблагоҳинг отангдир, билсанг,
Пул деб, отанг ёнига келма.

Отанг-онанг сиғмай жаҳонга,
бахт-иқболинг мудом тилайди.
Кувончингдан учса осмонга,
Озорингдан қалби йиғлайди.

Ўстирдилар оқ ювиб, тараб,
Бировлардан сени қилмай кам.
Гоҳ келсангда кўчадан чарчаб,
Ўзингни тут сокин, хотиржам.

Қариликнинг иллоти талай,
Эзмаланса, гапини кесма.
Оёғида юролмай қолса,
Бўла олгин қўлида ҳасса.

Азал шундай тузилмиш очун,
Унутмагин фарзанд фарзини.
Сен болангга қарз бериб бугун,
Узгин ота-онанг қарзини.

Ботмон олиб, беряпсан мискол,
Ҳимматингни этма бир танга.
Беланганда оққа соч-соқол,
Юк бўлмагин қари отангга.

ШОИРНИНГ СЎЗИ

Шоирнинг сўзини йўйма ёлғонга,
Кўзингни ўқрайтиб, асло дўқлама.
Ақалли қорнини тўйдирмай нонга,
Тоғдай миннатингни унга юклама.

Ибтидода асли ўзинг-ку тупроқ,
Мени мақта дея, қилмагин таъма.
Керилма тўнингни олса ялтироқ,
Тилло қимматини кепакка сотма.

Топилмас баъзида уни йўқловчи,
Шеърига нос ўрар бирон кашанда.
Аммо шеърларини дилда сақловчи,
Топилур ақалли бирорта банда.

Шоирнинг нияти ҳамиша некбин,
Бир сўзи умрига гоҳида товон.
Оламда бўлмаса бадният, бадбин,
Эзгулик яшнаса ҳаёт боғида.

Истаги яхшилик кўпайса, ошса,
Ҳосилга ўтирса, ниҳоллар ўсиб.
Одамлар бир-бирин соғиниб шошса,
Чикмаса қароқчи йўлини тўсиб.

Асл шоирларнинг сийрақдир сафи,
Мазлум тарафдадир кўнгли ҳамиша.
У Мансури Халлож ё Машраб каби,
Биргина Худодан қилар андиша.

ИРИМ

Ишонаман, бу ҳаётда бор,
Кўз ила суқ, иссиқ ва совуқ.
Момоларнинг чораси тайёр,
Ҳаққи бунинг бир қора товук.

Садақадир бошу кўзингдан,
Ачинмайсан қора товукқа.
Ўтганини нелар бошингдан,
Англарсан дуч келиб совуққа.

Кўзми, суқми, иссиқ-совуқми,
Ҳар кўчага бошинг урарсан.
Бир фойдаси тегарми, йўқми,
Фолбинга ҳам бориб кўрарсан.

Муқаддасдир десам олов, чўғ,
Бу гапимни йўйма бидъатга.
Билиб қўйки, кафолатинг йўқ,
Яшаш учун бирор муддатга.

Қилаётган амалу коринг,
Тушсин майли, эми-димига.
Бўлсин Худо ҳамиша ёринг,
Қолган бари бир иримига.

ЭРТАК ВА ҲАЁТ

Ўтиб кетди ажаб, замонлар қизик,
уч кило буғдойга уйланган отам.
Одамлар яшарди орзуга интиқ,
топганин ўртада кўришиб баҳам.

Бўлсада чопони йиртиғу ямок,
аярди одамлар бир-бирин кўздек.
Очидан йиқилиб ўлса ҳам бироқ,
аёлин мардикор қилмасди ўзбек.

Нон кесак устида ётарди ҳай-ҳай,
Бир йилда тўрт марта ўрардик экин.
Уч тийин бўлар эди десак трамвай,
устимиздан кулар болалар бугун.

Ҳозир ҳам яшаса бўлар бемалол,
Дардларингни кўмиб юрак қаърига.
Топасан тер тўкиб нонингни ҳалол,
Кўникиш қийиндир аммо барига.

Хаёлинг шошади кирсанг дўконга,
Нарху наво ўзга, ўзгадир олам.
Тиллолари тупроқ Ўзбекистонга,
Ҳотамтой акалар беради ёрдам.

Ўртар ич-ичингни бир алам, оғрик,
Урфу анъаналар тамом ўзгача.
Сочилди ўзбеклар мисоли тариқ,
Олис Камчаткадан Лас Вегасгача.

Эҳтимол гапларим туюлар майда,
Аммо ҳаммасидан ёмон муҳтожлик.
Гулдай қизларимиз бориб Дубайда,
Шайхнинг жазманига қилар оксочлик.

Питерда фаррошу, ҳаммолдир туркка,
Уйда оч йиғлайди бола-чақамиз.
Худойим мадад бер, дея ўзбекка,
Дуога қўл очиб, кўкка боқамиз.

Хаёлдан ўтади яқин ва йироқ,
олис хотиралар тирилади шахт.
Эртакдай туюлар кўрганларим гоҳ,
ёдим ғалвирида эланади вақт.

Истагим, юртимиз гуллаб яшнасин,
қурайлик кўкўпар авеню, сити.
Ўзбегим бек бўлиб, бахтли яшасин,
авлодлар олдида қизармай бети.

НЕ ГУНОҲ

Мардумнинг молини этарсан талон,
Қўлинг эгри бўлса, қўлда не гуноҳ.
Атрофинг хайхотдай чўлу биёбон,
Чанқасанг баччағар, чўлда не гуноҳ.

Тишларинг тилингни турибди ўраб,
Тилингни тиймасанг, тилда не гуноҳ.
Ёмон келди дейсан, йилни ёзгириб,
Арпангни сел олса, дўлда не гуноҳ.

Ҳасаду иғвога тўла ич-ташинг,
Зуваланг шу бўлса, феълда не гуноҳ.
Омадинг чопмаса, юрмаса ишинг,
Йўлинг очилмаса, йўлда не гуноҳ

Иккита елкангда икки фаришта,
Ўнги хато қилса, сўлда не гуноҳ.
Харж этиб бисотинг ҳаром-ҳаришга,
Топганинг совурсанг, пулда не гуноҳ.

Қайга ҳам кетарсан буриб йўлингни,
Тўғри юролмасанг, йўлда не гуноҳ.
Ранжитиб қувонсанг авом кўнглини,
Элни севолмасанг, элда не гуноҳ.

* * *

Аста той-той туриб, улғайиб бир кун,
Мен ҳам кўтарилдим нарвонларингга.
Ниҳоят ўтроқлик топдию якун,
Жўнадим кўшилиб карвонларингга.

Карвонлар сафма-саф, қаторма-қатор,
Осилдим темиртан вагонларингга.
Дуч келдим дўстини бир пулга сотар,
Одам шаклидаги шайтонларингга.

Кўникдим нотанти, нобакорга ҳам,
Тошларга бош қўйдим зиндонларингда.
Кўклам ўртасида ёққан қорга ҳам,
Гуллаб-яшнаётган бўстонларингга.

Чидолмай хўрликка, сурликка ҳатто –
Гоҳ бош олиб кетдим ёбонларингга.
Ёмонлик тукқанда яхшилик аммо,
Қойил қолмадим кўп инсонларингга.

Майдонлар кичрайди, кичрайди одам,
Гоҳо тушунмадим замонларингга.
Хомсут эмган банда эканман мен ҳам,
Дон дея ишондим сомонларингга.

Экканим ўрарман, келмайман мункир,
Сиғмайман гоҳида жаҳонларингга.
Ҳамма-ҳаммасини ғарамлаб бир-бир,
Ўт қўйгим келади ёлгонларингга.

Билмадим хақманми, нохақманми ё,
Учиб кетгим келар осмонларингга.
Чўғни босиб олган сўкурдек аммо,
Оёқ кўёлмайман нарвонларингга.

ЕЧИМ

Аҳдимиздан қайтаролмас бизни ҳеч ким,
Авайлаймиз катта-кичик инсонларни.
Биз биламиз чақмоқларни қилмоқни жим,
Аямаймиз маддоҳлардан унвонларни.

Келажакни ўйлаб сира чекманг ташвиш,
Ҳаммасини жой-жойида ўхшатамиз.
Нима бизга, Американи қувиб ўтиш,
Керак бўлса, Европани тўхтамамиз.

Мўмин, қобил бандаларни авраш осон,
ювош тортар кўпайтирсак маошини.
Аммо-лекин, шаллақилар жуда ёмон,
Аямайди гоҳ туғишган қондошини.

Дейдиларки қамбағални урма, сўкма,
Ёқасин йирт лақмаларнинг шаттасини.
Шоирларми, шоирлардан сира кўркма,
Ошга чақир, танлаб учта-тўрттасини.

Авомларга кўрсатмаймиз ўнг-сўлини,
Кўтар-кўтар шартмас аҳли донишларни,
Ақли бўлса топиб кетсин ўз йўлини,
Оппа-осон текислаймиз бу ишларни.

Чўпонлик ҳам эски касб, ташвиш, ғавғо,
Ёнбошласин қўйчивонлар сўриларга.
Қўйларничи, нима бўпти бу муаммо,
Топширармиз эсон-омон бўриларга.

* * *

Раҳм қилгин менга дўхтиржон,
Наштар билан танимни тилма.
Қассобга гўшт, эчкига-чи жон,
Бунча золим, тошбағир бўлма.

Кўз ўнгимдан ўтмоқда ажал,
Ўз оёғим билан келдимми?
Идраяпти вужудим ҳил-ҳил,
Сенга эрмак қуён бўлдимми?

Хасталикдан ҳолсиздир жуссам,
Ёлвораман, тўйдим доридан.
Чангалингдан кутулиб кетсам,
Ўтар эдим минг тош наридан.

Тор этдинг-ку кўзга дунёни,
Ўтди мендан қандай ёмонлик?
Мен ўртага қўйиб Худони,
Тилаяпман сендан омонлик!

Ялинаман, садағанг бўлай,
Кўзда ёшим тинмайди сира.
Изн бергин, уйимда ўлай,
Қўлларингда ўлгандан кўра.

АКСИОМА

Биров кувлар, қочади биров
бирова йиғар, сочади биров.
Биров боғлар, узади биров
бирова қуради, бузади биров.

Биров оқил, жоҳилдир биров,
бирова сахий, бахилдир биров,
Биров обу оташдир биров
бирова оқил, меровдир биров.

Биров ювош, шаллақи биров,
бирова одам, тиррақи биров,
Биров камрок, зиёддир биров,
бирова сайду сайёддир биров.

Биров айёр, соддадир биров.
Биров олғир, латтадир биров.
Биров оқдир, қорадир биров,
бирова қулдир, тўрадир биров.

Биров кетар, қолади биров,
бирова берар, олади биров.
Биров яшнади, сўлади биров,
бирова йиғлар, кулади биров.

БИЗЛАР ЭСА

Мато тўқир ип-сўзонсиз тўқувчилар,
Ўлпонталаб олиқ-солиқ йиғувчилар,
Онлайнга ўтди мана, ўқувчилар,
Бизлар эса... биз, игнасин суқувчилар.

Ер остига тушиб кетган шахтачилар,
Чирик молин мақтаётир сохтачилар,
Касб-корин ўзгартирган пахтачилар,
Бизлар эса.. биз бор-йўғи, ахтачилар.

Жавлон урар деҳқонлару миришкорлар,
Қараб турмас бир чеккада шифокорлар,
Ҳаммаёқда қаҳрамону фидокорлар,
Бизлар эса.. биз бор-йўғи, мардикорлар.

Телвизорда кўрдик, зўр-зўр чиллачилар,
Жезни олтин деб аврайди тиллачилар.
Ҳаммаёқда гуруҳ-гуруҳ, қўллачилар,
Бизлар эса ... биз бор йўғи, яллачилар.

Памперсини мақтаб ётар фалончилар,
Чорраҳани сотиб олган тиланчилар,
Тарозида ўлтиради талончилар,
Бизлар эса... биз бор-йўғи, ёлғончилар.

СОҒИНЧ

Бир йил ўтди, эҳ яна бир йил,
Боролмадим она қошинга.
Бир йилдирки, она муттасил,
Оппоқ қорлар ёғди бошинга.

Узумларни чордоққа осдинг,
Қовунларни емадинг сўйиб,
Кўйлагимга юзларинг босдинг,
Ҳидларимга олдингми тўйиб?

Бу дунёда ким ҳам ўлмапти,
Қувлаётир ажал изимдан.
Йиғлай-йиғлай ёшим қолмабди,
Нима қилай она, кўзимда.

Ҳаёт мисли Чилбирнинг чўли,
Мен саҳрода йитган девона.
Бўғзимдадир ажалнинг қўли,
Дуо қилгин ўғлингни, она!

Олов ўчиб ўчоқларингда,
Қисматларинг хато бўлдимми?
Мадор кетиб оёқларингдан
Калишларинг адо бўлдимми?

Оғриқларнинг домида мен сайд,
Алоқ-чалоқ тушлар кўрарман...
Сен ёш – она, мен гўдак у пайт,
Ҳовлимизда ўйнаб юрарман.

Билмам, умр вафо қиларми,
Турналарим видо айтмоқда?
...Қўмсаб жажжи бузоқларини,
Қирдан шошиб пода қайтмоқда.

СУҲБАТ

Дардлашишдик мирикиб роса,
хаётингдан сўйладинг тўлиб,
Мен ҳам сендан олдим андоза,
гоҳи тоғдан, гоҳ боғдан келиб.

Дўст қидириб минг йил улоққан,
кўнгилларни тўлдирган бўлдик.
Ўз-ўзимиз овутиб баъзан,
бир-биримиз кулдирган бўлдик.

Дунёнинг паст-баланди қолмай,
пўстагини қоқладик роса.
Турар эдинг уйга кетолмай,
афтодаҳол ҳамда шикаста.

Ниманидир бўлардинг айтмоқ,
бир юпанчми, тасалли кутдинг.
Сўнг ўрнингдан турдингу шу чоқ,
ортингга ҳам қарамай кетдинг.

Турмуш оғир, садағанг кетай,
ойда маош оламан мен ҳам.
Ахир сени қандай юпатай,
йиғлаб турган ҳолимда бу дам?

Озрок чида, ўтар бу кун ҳам,
ёзилади ғубор дилингдан.
Одам тафтин олади одам,
яхши боргин, қолма йўлингдан.

Қолиб кетма изғиринларда,
шарфинг боғла, қалинроқ кийин,
Кўришайлик яхши кунларда,
қолган гапни айтарсан кейин...

ХАЙРИЯТ

Хайрият, одамни қасам урмаган,
Хайрият, кўзлардан пана шайтонлар.
Хайрият, илонга оёқ бермаган,
Хайрият, бир-бирин ейди чаёнлар.

ҲАММА ЗАМОНДА

Мансуб бўлмасин у қай эл, миллатга,
Инсон бахт излаган ҳамма замонда.
Ҳақиқий шоирлар кетса узлатга,
Маддоҳнинг кетмони учган осмонда.

Ҳамма замонда ҳам яшашдир мушкул,
Осмондан ёғилган турфа балолар.
Бойлар зикна-хасис, қашшоқлар-чи кул,
Зулмдан титраган арши аълolar.

Ҳамма замонда ҳам ҳаё-андиша,
Энг ноёб фазилат саналган мудом.
Аммо бир чеккада каззоб, фоҳиша,
Қинғир ишларини эттирган давом.

Ҳамма замонда ҳам қилгандир ҳамла,
Инсон боласига лаънати иблис.
Эҳтимол, шу боис қувонч ва ғамлар,
Одамзот ортидан юрар изма-из.

Ҳамма замонда ҳам бўлган ёз, қишлар,
Ҳар фаслга мослаб одам кийинган.
Эзса елкасидан рўзғор, ташвишлар,
Битта тўй ўтказиб, роса суйинган.

Ҳамма замонда ҳам ўғридир ўғри,
Тургандир ҳамиша ҳақкадек пойлаб.
Гўрда тузалгайдир эҳтимол, букри,
Кетмас ўлжасини қопчиққа жойлаб.

Ҳамма замонда ҳам бир тош-тарозу,
Меъёр-ўлчовларни топган одамзот.
Биров рози бўлиб, биров норози,
Мудом бардавомдир йўлида ҳаёт.

ҲАЁТ СИНОВЛАРИ

Биродар унутма туғма хислатинг,
Аввало авайлаб асрагин бошни.
Насиб этган бўлса агар қисматинг,
Еярсан олдингга қўйилган ошни.

Ғанимлар тўссада гар ўнгу сўлинг,
Йўлга равона бўл, таваккал қилиб.
Манзилга етарсан ҳақ бўлса йўлинг,
Йўлдан оздирмаса шайтонлар келиб.

Оғрик, изтироблар синов инсонга,
шифосини сўра дардни берганда.
Ишла қаноат-ла бир парча нонга,
Худо ҳам безордир бекор юргандан.

Ризқу рўзинг ўлчаб бергандир азал,
нечун нолиганинг нолиган доим?
Бадфеълингдан бир кун бўлмагин ўсал,
хали келмасидан қиёмат-қойим.

ОҒРИҚ СИНДРОМИ

Худога аёндир бу дарднинг номи,
тақдиринг кўқларда этилгандир ҳал.
Тиббиёт тилида оғриқ синдроми,
суягинг пармалар истаган маҳал.

Қайдан ёпишди деб бу ҳўл балони,
тишинг ғижирлатиб, қучасан ёстиқ.
Бўралаб сўқасан маккор дунёни,
ичаётган дорингдай тахир ва аччиқ.

Кўзингга кўринар ўтиб кетганлар,
хабар ҳам олишар келиб ҳолингдан.
Гирдингда айланар малак, чилтанлар.
Ҳайдаш ҳам келмайди асло кўлингдан.

Қор қилмас тавбаю тазаррулар ҳам,
ухлайсан кўксингга қадаб оғриқни.
Отангинг арвоҳи безовта бу дам,
Сени дуо қилар, тилаб соғлиқни.

Игна ютган итдек озиб тўзарсан,
кўзингга томчи ёш келмас ҳаттоки.
Ўзингни мозоринг ўзинг қазарсан,
оғриқ синдроми тўхтамас токи.

Аршда ҳисоблидир савоб, гуноҳинг,
энди керагинг ҳам йўқдир дунёга.
Отилар бўғзингдан оловли оҳинг,
Йиғлаб ёлворарсан ёлғиз Худога.

ЦИРКДА

Гипнозчилар, малол келар сизга бу сўз,
Жами сеҳру амалингиз оддий ва жўн.
Истасангиз, хали ҳатто кўрмаган кўз,
Мўъжизалар кўрсатайин сизга бугун.

Оласизми қўлингизга сиз қўндириб,
юрагимни айлантурсам оқ каптарга.
Ашқларимдан энг чиройли гул ундириб,
Тутқазаман сахнадаги гўзалларга.

Ҳаёт – сахна, ўқ отмоқда гўё кўзлар,
Мана кўксим, бу ўқларга нишон этай.
Ялтираган тиғларига қилмай парво,
Қиличларнинг дамларида юриб ўтай.

Истасангиз, томоғимдан пуркаб олов,
Кўзингизни боғляяпман этиб жоду.
Дор устида ё жонимни кўйиб гаров,
Сакраб-сакраб ўйнаяпман, қаранг ёху!

Истаяпсиз, олов-оташлар чўғини,
оёқларим иккиланмай боса қолса.
Орзуларим парча-парча синиғини,
Қани эди жужукчалар териб олса?

Ё найсоний ёмғирларга айлайин,
истайсизми ё булутдай тўзишимни.
Сизга ноёб трюкларни кўрсатайин,
кўрасизми юрагимни узишимни?

Кўрсин сўнги чиқишимни ҳамма бугун,
Мана Юрак, қўлимдаги чироқ эмас.
Битта қурбон нима бўпти сахна учун,
Ҳаётингиз ҳаяжонга тўлдирсам, бас.

ЯХШИ ОДАМ

Э.Ш.

Фасллар кетидан фасллар алҳол,
Қишдан кейин аён баҳор елиши.
Бу қандай мўъжиза, бу қандайин фол,
Исмнинг жисмга монанд келиши.

Сенинг дўстинг Худо, сиғинганинг дил,
Эътиқод синчлари метин, мустаҳкам.
Дўстларга эшсану, сўзингга қобил,
Умринг узок бўлсин эй, яхши одам

ИМОРАТ

Иморат кўтарди отанг бир замон,
болаликда дердинг уни нақ сарой.
Аммо отангга ҳам бўлганмас осон,
Эргаш пахсачига узатмоқлик лой.

Болалар шу гўша иссиқ бағрида,
бир кўрпада ётиб, етди вояга.
Эскирди бу уй ҳам, йиллар ортидан
Қараса ўхшайди чўккан қояга.

Бузаман бу уйни, дединг бир чокда,
янги уй девори юксалди ғиштдан.
Ўн йилинг қоришиб лою тупроқда,
охири безиллаб қолдинг қуришдан.

Эртага мос келмас бугуннинг гапи,
нима бўлганда ҳам ўзбекка қийин.
Отанг қурган уйни сен бузган каби,
ўғлинг ҳам уйингни текислар тайин.

Асло тугамайди бу сирли халқа,
Ўз уйин қуради ҳар битта авлод.
Яшаш керак эмас асли бу халққа,
Битта иморатга тикилган ҳаёт.

Битта иморатни қилгунча барпо,
Кетади ўзи ҳам тутдай тўкилиб.
Бир куни ойнага қараган асно,
Қари чол кўринар, қадди букилиб,

У балки ўзидир, падари балки,
Қуришу бузишдан қотган суяги.
Ёки невараси – келажак халқи,
Ўзига боғлиқдир энди буёғи...

Дунё иморати қийшиқ бир девол,
уйлар қуравергин сен қўша-қўша,
Қолган ҳамма гаплар бекор, эҳтимол
Фақат истагим шу, одамдек яша.

ЙИҒЛА

Ҳар кимга йиғлама билиб-билмасдан,
ростга йиғламасанг ёлғонга йиғла.
Дардингни яширгин бахил, нокаسدан,
битта жони сенга қалқонга йиғла.

Тушмадинг-ку ахир Марс ёки Ойдан,
оладинг бўлмасин такаббур бойдан,
Оқизма кўз ёшинг дуч келган жойда,
йиғласанг, бир кўнгли нолонга йиғла.

Кўкардинг саҳрода ёлғиз дарахтдай,
лаҳзалик қувончни англадинг бахтдай.
Бу кун ўтирибсан гунгу карахтдай,
йиғласанг, онангдай инсонга йиғла.

Асрасин Худойим дилозорлардан,
бемаҳалда ёққан дўлу қорлардан,
Куйиб кул бўлдинг-ку сохта ёрлардан,
дард чексанг чин дўст-ёронга йиғла.

Жўнадинг отангинг ота юртидан,
шеър деган бир гўзал малак ортидан.
Омон йўқ эҳтимол, унинг дардидан,
сарғайган ул барги хазонга йиғла.

Бахтиёр дўстларинг сени унутган,
ором, ҳаловатинг қайларга кетган.
Ҳар манзил, бекатда сенга кўз тутган,
маҳраминг оғриғу армонга йиғла.

Эй кўнглим, ростми ё рўёлардасан,
ўзинг ҳам билмаган дунёлардасан,
Сен асли бу вақтда самолардасан,
Аршга бошинг уриб, осмонга йиғла.

ЖУМБОҚ

Имонни емирар шубҳа, адоват,
Кўнгил кўчасида тоямиз музга.
Ҳаёт кўрсатмасин қанча саховат,
берган туҳфаларин илмасмиз кўзга.

Фалак ёнаётир, биз эса лоқайд,
оёқ чалиштириб ўтирамизми?
Курол-аслаҳалар ишга тушган пайт,
бир-биримиздан юз ўтирамизми?

Очуннинг жисмида саратон каби,
илдиз отаётир иллатлар жадал.
Тупроққа қоришиб инсон матлаби,
наҳот, бир-бирини йўқотиш тугал?

Айт, нима қиламиз энди дунёни,
белаймизми уни гулдек бешикка.
Калтаклаб қувгандек жоҳил гадони,
хайдаб соламизми ёки эшикка?

Жоҳиллар афтингга иршайиб тургай,
жаҳонни забт этмиш зар ёки қилич.
Худди чангалзорда ёвуз қашқирдай,
Наҳотки тўймайди курсоғимиз ҳеч?

Нима қолди ўзи кўрмаган шикаст,
Бой бердик имону субутимизни.
Келажак авлодга қолмади хор-хас,
Осмонга совурдик бор-будимизни.

Дунёни не қилсак, айт инсоф билан,
сўлгайдир нахотки, ҳаёт чечаги.
Ёввойи махлуққа айланиб тубан,
Кириб кетамизми ғорга кечаги?

ШОИР ДУОСИ

(Устозим Абдулла Орифга)

Бўлсайди одамзот ожиз бир банда,
Уни яратмасди кодирул Халлоқ.
Сағир кечаларим зор йиғлаганда,
Кўксимда шафақлар уйғонди оппоқ.

Ёниб оловларнинг оташ домида,
Ҳақу ҳақиқатни олдим қаламга.
Ўзбекни куйладим, ўзбек номидан,—
Бўйлади байтларим бутун оламга.

Йўлимда учради гоҳи-гоҳида,
Имондан мосуво шайтонлар анча.
Ўтдим дунёсининг сўлу соғидан,
Ажаб савдоларга ҳайрон бўлганча.

Ғумбакка ўралган ипак куртидай,
Бўлдим ўзим билан андармон гоҳо.
Ғийбат ўрмаласа гоҳо ортимдан,
Гоҳо аташдилар шоири даҳо.

Йиғиштир, дедилар оху нолангни,
Тил тишлаб гоҳида, юрак бўлди қон.
Ҳимоя этганча шеърим –боламни,
Ўқларга кўксимни айладим қалқон.

Истеъдод бозорда сотилмас пулга,
Ҳазрат Навоийга юкиндим танҳо.
Катта ният билан чиққандим йўлга,
Итларга таланди карвоним гоҳо.

Гоҳо бир хасчалик топмайин қадр,
Фалаклар бағридан нажот изладим.
Онам каби баъзан эркалаб тақдир,
Баъзида заминга сиғмай бўзладим.

Айтайин бир гапни келганида гал,
Ҳамиша шоирга осон бўлмаган.
Ҳақиқий шоирлар аввалу азал,
Асло ўз ажали билан ўлмаган.

Ҳаёт-мамотимиз Худодан, аён,
Ҳар ким ўз умрини яшайди барҳақ.
Кетсамда дуода кўлларим ҳамон:
Элимни асрагин паноҳингда Хақ!

* * *

Довруқ чиқарсангда қанча дунёга,
Бева-бечорадан юзингни бурма.
Кутгин яхшилиқни фақат Худодан,
Ёмонлиқ келганда бандадан кўрма.

Берганинг отанга этмагин миннат,
У сенга бахш этди бутун қалб қўрин.
Мағизу пўстингни айирмай қисмат,
Онанг дуосини олишга урин.

Муҳтожга бойлигинг зинҳор мактама,
Оширма бечора дарду ғамини.
Ундан ҳеч нимани қилмасдан тама,
Топиб бир йўлини, тўлдир камини.

Боқар деразадан соғинч-ла бемор,
Томоғидан ўтмас бир ютум ҳаво.
Дардингга бўлмагин бепарво зинҳор,
Излагин кечикмай керакли даво.

Йўлламасин сенга зиёну захмат,
Минбаъд асос йўқдир шиква, нолишга.
Олсанг маслаҳатим дегайсан раҳмат,
Бошинг тегмасидан аввал болишга.

ГЎЗАЛ

Сендай хур дунёга ҳеч келган эмас,
ойдан-да гўзалсан, кундан-да гўзал.
Жаҳон шоирлари битолган эмас,
сенинг таърифингга муносиб ғазал.

Оламнинг бор хусни сенда мужассам,
осмонда ойни ҳам мулзам қиласан.
Оламда яктосан, Аллоҳга қасам,
кулсанг ҳам гуллардан гўзал куласан.

Сенга бахт тиларман мудом азизим,
гўдак каби бунча ширин ухлайсан.
Ҳеч қачон келмайди сени йиғлатгим,
ҳатто йиғласанг ҳам гўзал йиғлайсан.

БИРОВНИНГ ҲАҚҚИ

Болалик пайтларим тутса ҳикичок,
Онам дерди, ебсан биров ҳаққини.
Унута олмадим негадир узок,
Онамдан ёшликда олган даққини.

Биров ким, акамми, укам, билмадим,
Ризқидан қийгандир онам, эҳтимол.
Ё отам ризқидан кечиб бир тўғрам,
Тезроқ истагандир топишим камол.

Очликдан юрсамда баъзан сулайиб,
Миқ этиб бировга чиқармасдим ун.
Мўйловим чиқса-да, гарчи улғайиб,
Онам ўгитини билардим қонун.

Сўнгра пасту-баланд йўлларда юриб,
Не-не юҳоларга тақдир этди дуч.
Куппа-кундуз талар ожизни уриб,
Мўминлар молини ўғирлайди кеч.

Нокасга қанчалик қилма тавалло,
Қонингга қўшилмас уларнинг қони.
Ҳатто остонаси бўлса ҳам тилло,
Тўлайин демайди нафси ўпқони.

Эҳтимол, бу каслар семирар кўпроқ,
Бировлар ҳаққини юлиб яшашдан.
Нима бўлса, майли, бўлсину бироқ,
Яратган сақласин унга ўхшашдан.

БИР ПАЙТ

Бир-бир ушаларди қалбда армонлар,
Фарзандлар кетма-кет туғилгани чоқ.
Энкайиб турарди у пайт осмонлар,
Оппоқ ёмғирларга очардинг қучоқ.

Қулбангнинг томини ўпирарди нақ,
Жажжи гўдақларнинг талотўпи шўх.
Тўртта малак сен-ла қурганда суҳбат,
жумла олам билан эди ишинг йўқ.

Аёлинг куйманиб саҳар нон ёпган,
Сен ҳам уйғонардинг бола-чакам деб.
Тегранда қувониб, пилдираб чопган,
фарзандлар берарди ҳаётингга зеб.

Қанотинг остида мисли полапон,
Ўстирдинг шамолни кўрмасдан раво.
Қизинг бўй етгани бўлди-ку аён,
Совчилар эшикдан киргани асно.

Бўйсира бўлишиб, сўнг бирин-кетин,
Ошёнин тарк этди гўё қушларинг.
Олис хотиралар аччиқ ва ширин,
Кўзингга тикилар мунчоқ ёшларинг.

Не-не яхшиларга нону туз тутдинг,
Ўтди кошонангда қанча тўй, ҳашам.
Дўсту ёронларинг қувониб кетди,
Шодлигингни бирга кўришиб баҳам.

Ўғил ўрга кетди, қизларинг қирга,
Ҳафталаб келишин кутарсан интиқ.
Сира йўл бермасдан содда кампирга,
Йўлакка чопарсан, эшик этса тик.

САБР

Тўрт фасл ҳам гуллайди дала,
кузу қишни тан олмаймиз ҳеч.
Хиргойи қип бахтиёр бола,
уйга қайтар ой тўлишган кеч.

Олижаноб бунда махлуқлар,
ниш урмайди бировга чаён.
Гўдак каби тамшаниб ухлар,
бахтлиман деб отаётган тонг.

Мева тугар ларзон ва ларзон,
ўз бахтидан қувониб дарахт.
Бахтлиман, деб куйлар биёбон,
оҳуларнинг кўзларида бахт.

Осмонларда мовий, мусаффо, —
учаётир бахтиёр кушлар.
Тун чодрасин ёзгани асно,
кучар бизни бахтиёр тушлар.

Хайр энди ташвиш ва ғусса,
энди ёруғ шеърлар битаман.
Мен тарафга келса, келмаса,
сабр қилиб бахтни кутаман.

МЕНИНГ ОҒРИҚЛАРИМ

Менинг оғриқларим,
Ҳасрат жоласи,
Барча эшиклардан қувилган бадбахт.
Куйган юрагимнинг саҳар ноласи,
сочларимга қиров қўндирган бевакт.

Эй, менинг бағритош
жигарларим-ей,
итдай бир-бирингизни таладингизми?
Овораю сарсон энажонгинам
Ўксиниб-ўксиниб йиғладингизми?

Менинг қайсар қизим,
беғуноҳ, маъсум,
Ўттизда қорайиб ўтин бўлдингми?
Чуқурга итарган эй хоин дўстим,
бундан баттар бўл, деб маккор кулдингми?

Менинг оғриқларим
олақол қани,
Қаттол қасосингни ҳар он, нафасда.
Бурдала истасанг, майлига таним,
Эзгилаб янчавер раҳм этмасдан.

Менинг оғриқларим,
Анкабут тўри,
Ўраб- чирмадингиз вужуд-вужудим.
Уйимга киргансиз мисоли ўғри,
Шилиб кетаяпсиз бутун бор-будим.

Менинг оғриқларим
Неча ою йил,
Кўксимни ёқарсиз бамисоли чўғ.
Инсофни унутган ноқобил ўғил,
Ота-онасига бўлганидай юк.

Менинг оғриқларим,
Қундуз ва кеча
Ёнимдан жилмайди бир қарич ҳатто.
Тобора қутуради қонимни ича,
Негадир тўйишни билмайди асло.

Менинг оғриқларим,
Тоғлар ғоридир ,
Тошларга қисилиб қолганман бехос.
Бўғма илондир у– ажал моридир,
Чангалидан бўла олмасман халос.

Менинг оғриқларим,
Тушиб изимга,
Олий бир қурбонлик этарсиз даъво.
Оғриқларим жуда моғсиз ўзимга,
Ўзимдайин сарқаш, эски, бедаво.

* * *

Сувингни ичирма, майли, бўлсанг сой,
Истасанг юргизма курган йўлингдан.
Алжираб турарсан, гапинг пойма-пой,
Қуёшни тўсиб қўй, келса қўлингдан.

Беайб Парвардигор, хато қилсам мен,
Пашшадан фил ясаб, ваҳима қилма.
Тароқ тишларидай ҳаммани кўр тенг,
Таъма илинжида хомтама бўлма.

Бетиним урарсан пахтавон дўқни,
Бурнингни тишлагин, қилганда алам,
Бас қил қўзғатишни ўчаётган чўғни,
Атроф турганида тинч ва хотиржам.

Сенга нима дейман, аммо шуни бил,
Энг олий мақомдир инсоний ҳуқуқ.
Ўтиравераман Лукмондек минг йил,
Истасам чайламда, майли очми, тўқ.

Поезд ўтиб кетди, қайтмас ортига,
Карнай товушини эшитмайди кар.
Аччиқ қамчи урсам бобом отига,
Чангимда қоларсан истасам магар.

Туткундан амаллаб бўлганда озод,
Каклик қафасига қайтиб кирарми?
Ортига қайтмайди йўлидан ҳаёт,
Дарёлар ўзанин чаппа бурарми?

Биламан, узундир чирик арқонинг,
Атайлаб йўлимга қоқарсан пона.
Бир кўлда қамчию бир кўлда донинг,
Қилган яхшилигинг қолсин ордона.

МАБОДО

Мабодо бу кўча сеники бўлса,
Ундан ўтмагайман, кўнглингни қил тўқ.
Кўчангдан ўтганда жалада қолсам,
айвонингга кириб жон сақлагум йўқ.

Мабодо сеники бўлса бу дарё,
Кечишни истамам мен ундан зинҳор.
Ташналиқдан силлам қуриб-да ҳатто,
Сувингдан ичишга ор қиламан, ор.

Сен ва мен ўт ва сув ҳаёт баҳрида,
Қонимиз кўшилмас заррама-зарра.
Мабодо ер бўлса онанг маҳрида,
Ҳаттоки ерингга келмасман сира.

Ҳавасим келса-да, сен эккан гулни,
Ўтиб кетар эдим ҳатто узмасдан.
Сенинг қўлларингга чўзилган қўлни,
Чопиб ташлар эдим, пинак бузмасдан.

* * *

Шоир билан бўлсангиз улфат,
Демагайман йўқланг кунора.
Керак эмас унга зиёфат,
мақтаб қўйинг уни бир бора.

Якка бўлиб ёки бир тўда,
уйига ҳам бориб турингиз.
Бўлманг майли, у билан қуда,
ўқидим, денг ёзган шеърингиз.

Чин шоирга нима бойлик, пул,
солмас асло ўзин бозорга.
Бу қавмга муҳими, кўнгил,
майда гапни илмас назарга.

Шеърларида шоир ҳаёти,
айтар ҳеч ким билмас сирини.
Ҳурмат қилиб адабиётни,
шоирга сиз мақтанг шеърини.

Шоир қавми мағрур ва холис,
авлоддир у Мирзо Бобурга.
Шоир йўли олисдан олис,
бир яхши гап айтинг шоирга.

Баъзан шоир сабий бир гўдак,
гоҳ ўхшайди мўйсафид, пирга.
Токи унда ураркан юрак,
қон беради ҳар бир сатрга.

Мақтов бўлсин майли, қатма-қат,
ижодига батафсил тўхтанг.
Ошиб кетмай меъёрдан фақат,
шоирга сиз шеърини мақтанг.

КЎЗГУ

Актёр қойиллатиб бажарар рўлни,
Ҳинду минг мақомга солади филни.
Шофёр кува-кува толдирар йўлни,
Бонкир санай-санай ўлдирар пулни.

ҲАҚ ЗИКРИ

Толикқанда шовқинидан кундузларнинг
Кечаларнинг сукутида жим юраман.
Улуғбекни мафтун этган юлдузларнинг
Имосида илоҳий бир сир кўраман.

Сукут қилсам, сукутимнинг бор сабаби,
Чақмоқларнинг гулдирашин кутаяпман.
Мен эҳтимол ҳазрати ул Аюб каби,
Жим ўтириб Ҳақни зикр этапман.

Мен-ку жимман,
гулдирайди аммо сувлар,
Шамолларнинг лисонида тасбеҳ Ҳаққа.
Очуннинг қалб уришида не ғулувлар
Улкан тош деб қарамангиз асло тоққа.

Сиз билмайсиз,
дарахтларнинг асаби бор,
Беҳабарсиз ҳар гиёҳнинг аъмолидан.
Кўр қилгандир кўзингизни нафси аммор,
Ҳеч бўлмаса сабоқ олинг чумолидан.

Лаҳза тиним билмас кўкда куёш сира,
Пучмоқларда учиб борар замин асли.
Бу оламнинг тилсимини аста сўранг,
Тупроқ ёрган майсалардан баҳор фасли.

Ўсса ҳамки бир далада турфа неъмат,
Аччиқ-ширин мазасини тупроқ берар.
Чуғурчиқ ҳам Худойимга қилмай миннат,
Ўз ризқини бу фанода ўзи терар.

Сиз билмайсиз,
хар заррада Ҳақ зикри жо,
Яшайдирсиз бошқа-бошқа дунёларда.
Жимлигимни сукунатга йўйманг асло,
Мен ердаман, сиз бўлсангиз самоларда.

БОБО

Кунини кўряпти бола-чақа ҳам,
Бари уйли-жойли, тинган ўзидан.
Чиллада сояла биродар бир дам,
Рўзгор ташвиши чиқар эсингдан.

Биламан, сенга ҳам бўлмаган осон,
Рўзгор ғамида чопдинг эрта кеч.
Тўхтамас бу ҳаёт аталмиш карвон,
Бироз ростла нафас, этигингни еч.

Ортингга бир бора боқсанг қайрилиб,
Сочлари оқарган чолни кўрасан.
Тинмадинг болалар одам бўлсин деб,
Толиққан отингни бунча сурасан.

Метиндек мустаҳкам кўрғон бошпананг,
Уммонда сузаётган Нухнинг кемаси.
Хотиринг жам бўлса, соғ бўлса тананг,
Ахир кексаликнинг ёмон нимаси?

Вояга етказдинг тўртта ниҳолни,
Яша мевасини бирма-бир тотиб.
Туяга ўхшама ашқол- ашқолни,
Елкага жимгина бораётган ортиб.

Бироз таъмирталаб тўрт мучанг бугун,
Баъзан панд беради қурғур хотира.
Ҳудога минг шукур, нонингдир бутун,
Ўсар неваралар бир-бир бўйсира...

ИСТАК

Яшасам беармон ҳар бир онимни,
йўлтўсар касларга тўламасдан бож.
Беғуноҳ гўдакка бериб жонимни
уни кутқаришга тополсам илож.

Кўкларда порлаган антиқа ёқут –
юлдузларни бир-бир узсам осмонда.
Хув ўша наҳангни қорнида ёхуд,
ҳазрати Юнусдек сузсам уммонда.

Саҳройи шамолдай ёвқур ва чапдаст,
оламни шаштим-ла зер-забар этсам.
Шоҳи Машрабми ёки телба Қайс,
этагимни силкиб фанодан кетсам.

Кавсар шаробидан бир қултум ичиб,
кўҳна ошиқларнинг бахтидан ёзсам.
Бир тарсо қизи деб динимдан кечиб,
шайх Санъон каби ақлимдан озсам.

Усмондек Сибирда қон қусиб саҳар,
шеърга бағишласам йўғу боримни.
Халлождек ёнсаму хок бўлсам магар,
Халойиқ топмаса бир ғуборимни...

Бормикан оламда бир бағри бутун,
Истагим, бири кам очунни бузсам.
Одамзот бахтиёр яшаши учун,
Олам низомини қайтадан тузсам.

КУНДАЛИК ГАПЛАР

Бир коса ёвғонинг томоқдан ўтса,
Шу эмасми сенга ҳақиқий байрам.
Ўйлайсан қиш тугаб, совуқлар кетса,
Изига тушади саломатлик ҳам.

Меҳнат кучоғида ўтади ҳар кун,
Аммо тугамайди дунёнинг кори.
Танингдан оғриқлар туясан тагин,
Ўзингни чалғитиб, ютасан дори.

Рўзғор, бола-чақа ҳаммага керак,
Ғичирлаб боради эски ароба.
Оёғинг юрмоқда, бахтлисан бешак,
Тобора қисқариб борар масофа.

Тетик-бардам сезиб тонгда ўзингни,
Курайсан йўлакни қоплаган қорни.
Эркалаб суярсан ўғил-қизингни,
Кўриб кўзларида авжи баҳорни.

Ҳордиғинг чиқади турсанг бир ухлаб,
Кўнгил нимагадир ташнаю мушток,
Тирик юрганингни гўё тасдиқлаб,
Чинқирар неваранг митти чақалоқ.

ДУНЁ БОЗОРИ

Ғалати қурилган дунё бозори,
Ҳаридор топилмас ҳаққоний сўзга.
Ўчиб адолатнинг баъзан оҳори,
Ёлғонлар ялтираб кўринар кўзга.

Кўпдир бу бозорнинг қитмир, айёри,
Ўтирар сурбетлар кўзин қилиб лўк.
Учрар ҳар қадамда ранжу озори,
не бўлди ҳолинг деб, бир сўровчи йўк.

Учрар бу бозорда яхшию ёмон,
Заррача улардан шубҳа қилмайсан.
Сохталиқ ва асл турар ёнма-ён,
Аммо иккисининг фарқин билмайсан.

Чорсу бозорида кекса кампирдан,
Бир пайт қаймоқ, дея қатиқ олганман.
Қиморбоз ўрдуга кўшилиб бирда –
бир халта пулимга куйиб қолганман.

Ғалати қурилган дунё бозори,
Йўқдир савдосида тутруқ ва тайин.
Эрталаб кўзингга кўринган бўри,
Куёнга айланар пешиндан кейин.

Аламу шодликлар бу бозорда жам,
Ҳамма ўз молини мактайти чунон.
Мабодо савдода чалғисанг бир дам,
Капангни тополмай қоласан гирён!

Ғалати қурилган дунё бозори,
Бир юзи оқ бўлса, қора бир юзи.
Керакмас бировга бечора зори,
Ҳамма ўзи билан андармон ўзи.

ҚЎМСАШ

Олис болалигим, шамол шахтларим,
Ёдим занжирига боғлабман маҳкам.
Унутган бўлса-да, мени даштларим,
Билибман уларни ўзимга маҳрам.

Турар тушларимда Сурхон шовуллаб,
Сувга сепоялар ташлаган пайтлар.
Юлдузлар фалакдан кетарди қулаб,
Кўнглимни сулувлар этарди сайдлар.

Юлдузлар кафтимда, яқин осмонлар,
Йўқ эди мендайин бахтиёр, шодон.
Келди-ку бостириб аччиқ армонлар,
Йўлларга онамдек кузатди Сурхон.

Кейин катта ҳаёт. Ғусса ва соғинч,
Олиб кетди мени йўллар беқарор.
Рутубат йўлларда ташвишли, нотинч,
Кунларни аямай совурдим бекор.

Тағин болаликнинг юртига қайтсам,
Бошим силармисан Онажон бир бор.
Сенга юракдаги дардларим айтсам,
Артиб қўярмисан ёшим шашқатор.

Отамнинг уйида қирқ кеча кундуз,
Ухлай оларманми бир бор лоақал?
Тушимга кирарми ой ила юлдуз,
Супада мириқиб ухлаган маҳал?

Энди сўзим ўтмас оёқ-кўлларга,
Тунлар олишаман дард-ла овора.
Мабодо, чиқмоқчи бўлсам йўлларга,
Сурхон узоқлашиб борар тобора.

БОЛАМ

Болам, сенга қиламан ҳавас,
Ақлинг бутун, калланг жойида.
Янги замон одамисан, бас,
Эгилмайсан нокас пойида.

Дўстларингга жонинг берасан,
Шоҳ-гадога баланд ҳимматинг.
Ўз элингга бексан, тўрасан,
От ҳуркитар сахту сумбатинг.

Фарқини бил ҳалол ҳаромни,
Авлоддирсан сен Алпомишга.
Ўзбек деган муқаддас номни,
Болам, оқла ҳар битта ишда.

Майдаликни сира кўрма эп,
Айт гапингни ошқора, дангал.
Кўксин керсин менинг отам деб,
Ўғил- қизинг улғайган маҳал.

Ўйларингда билмам нелар бор,
Тилагим шу, ёмонлик кўрма.
Оёғингга этик келса тор,
Нокасларга туртиниб борма.

Қусур бордир ҳаммамизда ҳам,
Тўсиб бўлмас этак-ла ойни.
Энг муҳими, ҳамиша болам,
Ажратмагин қашшоғу бойни.

Гапларимни мухтасар этсам,
Сен отангга ўхшашинг керак.
Мабодо мен дунёдан ўтсам,
Ўзбек бўлиб яшашинг керак.

АЖДОДЛАР ВА БИЗ

Бугун замонанинг урфи янгича,
кийик ахтарамиз ҳаттоки қилдан.
Сопол кўзалардан муздек сув ича,—
минг йил палов еган боболар қўлда.

Деманг, биздан аввал ўтган аждодлар,
Кесгандир ўзлари ўтирган шохни.
Мабодо қисматдан чекса жафолар,
Кўрган ўзларидан айбу гуноҳни.

Ньютон қонуни маълум тарихдан,
Шарҳига тилимиз айланмай қолган.
Ҳолбуки, боболар кўкда Миррихдан,
Асло қийналмасдан мўлжални олган.

Улар табиат-ла бўлиб эт-тирноқ,
Яшнаган дарахтга урмаган болта.
Келмаса ҳамки гар жуссаси урвоқ,
Оламни бошқарган аммо шу ҳолда.

Ўзбекни танитди жумла оламга,
Алжабр отаси буюк Хоразмий.
Одамлик дарсини берди одамга,
Жаҳонни лол этиб Навоий назми.

Боболар чўл-сахро кезиб пиёда,
Байтуллога етган уч ойда аранг.
Каъбага отлансак бугун мабодо,
Уч соатда етиб турибмиз, қаранг.

Биз худди кўч-кўрон юкланган тева,
оғир деб додлаймиз, битта элакка.
Шалдирар биз минган куруқ арава,
шовқин-суронимиз сиғмас фалакка.

ЙЎЛОВЧИ

Елиб бораяпсан қайси манзилда,
миянгда саноксиз ўйлар урар чарх.
Не қисмат ошнодир хатарли йўлда,
бехосдан кўлмакка бўлмайсанми ғарқ?

Кўзлаган манзилинг яқинми йироқ,
хар бир қадамингда минг битта савол.
Юрагингни этиб минг битта қуроқ,—
манзилингга етмай топдингни завол?

Ойдин манзилларга йўлинг элтарми,
кутарми яхшилик ва ёхуд хатар?
Армон, аламларинг ариб кетарми,
аҳволинг бўларми ё бундан баттар?

Замин пучмоғида тентидинг узок,
на ерга сиғмадинг ва на осмонга.
Мисоли шамолда тентиган япроқ,
сиғмадинг на замин ва на замонга!

Умринг ўртасида учди хазонлар,
ўзингни овутиб куляпсан ночор.
Кўзингда мунғаяр бўм-бўш осмонлар,
хазон япроғидай ўйга толасан.

Кирар ўйларингга бостириб дунё,
озурда эҳтимол, унинг ҳам кўнгли.
Бу балки сўнги шеър, бу балки видо,
кузак осмонига боқарсан мунгли.

Кетиб бораяпсан, бешовур, бесас,
айланаверади дунё – чархпалак.
Нахот бу сўнгни сўз,
охирги нафас,
хазон япроғидай титрайди юрак!

* * *

Қор элар, ёғмоқда кўкдан барака,
ҳавас-ла боқаман оппоқ қорларга.
Қантар кечасида ой келар тикка,
интиқ талпинаман навбаҳорларга.

Ҳаприқар кўксимга сиғмаган юрак,
тўртта оёғимда сурганаяпман.
Худдики ёшига етмаган гўдак,
эмаклашни энди ўрганаяпман.

Не ёзиқ билмадим, яна қисматда,
неча минг йўсинда турланар дунё.
Оёққа туряпман, минг йиллик хаста,—
худди бир кечада топгандай шифо.

Кунлар ҳам ўзимдай хаёлкаш, эзгин,
умид шуъласидан руҳим ёришар.
Қаддини кўтариб қорлар тагидан,
бойчечак кўзини очиб керишар.

Жами коинотда сирли тантана,
Беғубор болалик тушимга кирар.
кулган бутоқларни ўпаман ташна,
ҳамал остонамда жилмайиб турар...

Уфқдан оқариб отаётган тонг,
юрак-юрагимнинг қаърига туташ.
Мен игна кўзидан қидириб имкон,
қалбим зарбларини этаяпман нақш.

ЭПИГРАММА

Ҳофиз хонишинга таъриф йўқ бешак,
Қулоғим остида ўқдай янграйди.
Афсус, мусиқани тушунмас эшак,
Унинг билгани шу: фақат ҳанграйди.

Фанат мухлисларинг юз ёки минглаб
Ақлу фаросатда бир-биридан зўр.
Сенинг ҳангираган овозинг тинглаб,
Шаталоқ отганча ўйнашини кўр.

ЭЙ БАҲОР

Эй баҳор, бизлар тараф илдам юриб,
Дашту саҳро, далаю тоғларга кел.
Қиру адирларда яна чаппор уриб,
Қайта бошдан болалик чоғларга кел.

Эй баҳор, сенга шараф, сенга таъзим,
Сенга интиқ майса-гиёҳларга кел.
Гул Ватанни айланиб эсган насим,
Гул ўралган шоху бутуқларга кел.

Оҳу қизлар юз очиб субҳи саҳар,
Кулгулар пинҳон дудуқларга кел.
ташрифингда минг хайр зоҳир, магар,
Мангу сўлмас бу қадим боғларга кел.

ШЕЪРИЯТ

Шеърият – бу, абадий ҳикмат,
Шоирларга мадҳлар битамиз.
Кўча-кўйда юзма-юз келсак,
Аммо салом бермай ўтамиз.

Шеърият – бу, гўзал, бокира,
Шоирларни жуда суямиз.
Тиригида кун бермай сира,
Ўлганида ҳайкал қўямиз.

ҲОЛАТ

Дадил қўтаришга бир тева юкин,
Белда қувват бору дилда ишонч йўқ.
Ҳамма соғ- саломат, дастурхон тўкин,
Бахт ҳам етарлидир, аммо қувонч йўқ.

Ҳатто Аваз Охун қилсада ҳазил,
Ночор илжаясан, сира кулмайсан.
Кўча санғийсану йўқ борар манзил,
Қайда тўхтарингни баъзан билмайсан.

Аламга айланар гоҳо армонлар,
Эккан экинингда унум, ривож йўқ.
Замин тор қафасга айланган онлар,
Учиб кетгинг келар, лекин илож йўқ.

ЎЗИНГГА ИШОН

Ишонмагин, пишиқ зувала,
терақдайин адл бўйингга.
Тепалиқда қўққайган қаъла,
тўрт қаватли қаср уйингга.

Бир кўрпада ётиб ухлашган,
укаларинг не кунга ярар?
Офтобда қатиқ ялашган,
улфатларинг қўлингга қарар.

Юрар қанча худобехабар,
бўлиб яқин маҳрам, сирдошинг.
Олмас аммо ҳолингдан хабар,
теқканида ёстикқа бошинг.

Буқаламун бу дунё деган,
тўнин шартга кияди чапша.
Кеча сен-ла бирга ош еган,
сомон тикар пўстингга эрта.

Ишонмагин, бир кўзида ёш,
бир кўзида кулиб юрганга.
Бўлолмайсан киборга қардош,
оёқ узат қараб кўрпангга.

Ялтоқилар этиб навозиш,
товонингни ялашдан тоймас.
Тушса агар бошингга бир иш,
остонангга қадамин қўймас.

Ишонмагин, бўлари бўлган,
шахти синиқ қирчанғи отга.
Бир кунжақда отангдан қолган,
латта-путта, қўхна бисотга.

Кўкда қуёш ютганда оғу,
танг келганда кўзингга одам.
Этак силкиб баридан ёху,
ишон фақат ўзингга одам.

ЎТМИШ

Қулдор ётолмасдан дардида пулни,
Кеча-кундуз демай ишлатар қулни,
Дехқон обод қилай дея кум, чўлни,
Сахрога дўндирад бепоён қўлни.

СОДДА ЎЗБЕК

Ўзбекнинг соддасин айтайми сизга,
Кўкдаги юлдузни бенарвон урган.
Айбу хатосини айтсангиз юзга,
Қизариб-бўзариб ер чизиб турган.

Ўйлаб ўтирмайди кўпу ё озни,
Уриниб кетади дарров бир ишга.
Ниначи сингари ўтказиб ёзни,
Қалтираб киради қаҳратон қишга.

Гоҳида жиззаки, гоҳида беғам,
Кўрмадим бундайин қавми дунёда.
Эгардан тушмайди, отдан тушса ҳам,
Тушириб қўймаса биров, мабодо.

Қадами гуллатар тап-тақир ерни,
Ҳар йили мўл ҳосил беради экин.
Кўтарган чоғида сувдан ғалвирни,
Эккан зироати кетади текин.

Озгина кўнгилчан, озгина дангал,
Изласа Марсда ҳам аймағи чиқар.
Ўзбекка тегмасин биронта амал,
Тоғаю аммасин олдиға йиғар.

Устида ёпинчиқ-латта бир парча,
Оёғига тортса, етмайди бошга.
Турмуш бўлмаса-да, шоҳона гарчи,
Тасаввур этмайди ҳаётни бошқа.

Гоҳо тушолмасдан томда шотидан,
Содда Афандидай кўтарар оҳ-воҳ.
Баъзан болаларнинг чопиб ортидан,
Болаларга баъзан улашар ёнғоқ.

* * *

Феълингдан ўпкала, топмасанг сирдош,
Курда ўтирмоққа муносиб қурдош.
Мутлақ бегонасан бу даҳри дунга,
Ёнингга келмаса акрабо, қардош.

Не муддао ила келдинг оламга,
Дардлашарга дарддош бўлмаса агар,
Надомат чекмагин охири дамда,
Олам саҳросида танҳо, саросар.

Етгита бобонгдан қолган бу қозон,
Бир куни тўлади, бир кун тўлмаса.
Дилингдаги доғни ювмоғинг гумон,
виждон деб аталган фаррош бўлмаса.

Хулоса қилмайди бу гапдан тугал,
Ақлдан бегона нодонлар фақат.
Пичоқни бошқага уришдан аввал,
уриб кўр ўзингга, этолсанг тоқат.

ТАВАЛЛО

Бахтсизга бахт бер, кўрқоққа журъат,
Ҳаё бер қизларга, йигитларга ор.
Шоҳларга адолат, гадога қурбат,
Қушни уясида чирқиратма зор.

Йўлсизга йўл бергин, элсизга эл бер,
Одам боласига айлагин шафқат.
Роҳатга айлансин деҳқон тўккан тер,
Ҳавога учмасин у чеккан заҳмат.

Инсоф бер бахилга, иймон нокасга,
Муҳтожга имдод бер, хастага шифо.
Инсон баҳосини урмагин пастга,
Нодон доноликка этмасин даъво.

Ҳар не мушкулимиз осондир сенга,
Томчи кўз ёшида умримиз аён.
Чивиндай жон бериб ожиз банданга,
Тоғдайин тоқатни айладинг инъом.

Мурувват кўрсатиб аҳли инсонга,
Бошқа махлуқлардан этиб қўйдинг фарк
Кўз солсанг тап-тақир ётган ёбонга,
Бир зумда майсалар ураверар барк.

Адлу адолатни тикла дунёда,
Адашган зотларга бер имон, сабот.
Қўл очиб турибман хайру дуога,
Қайтсин дастурхонга хайру баракот.

САБОҚ

Куриган дарёдан қилмагин гина,
Инсон омилидир ушбу фалокат.
Юксалиб қувонсанг зинама-зина,
Пастга қулаганда чекма надомат.

Бот-бот ўзгарувчан замона зайли,
Шоҳни дўндиради ногоҳ гадога,
Демагин ҳаётни маччойи сайли,
Қўлингда тош билан боқма дунёга.

Сабоқ ол тоғлардан собит туришни,
Ўйнама чулчутлар чалган нағмага.
Олдингми, одатлан қайтиб беришни,
Ҳотамдай мурувват айла ҳаммага.

Бу олам албатта, фоний, ўткинчи,
Шомда хазон бўлар тонгдаги куртак.
Минг йил яшамокқа бўлса илинжинг,
Шубҳасиз, қарғага бўлардинг эрмак.

Кўчага қулиб чиқ, яшир кўз ёшинг,
Ёмондан юзингни ўгириб ўтгин.
Нафратинг ютишга етсин бардошинг,
Сенга тош отганга гудада отгин.

МИННАТНИНГ ЮКИ

Бекорга ётмайди куйрук шудгорда,
кул ҳам сотилмайди бозорда текин.
Уруғ қадаганинг билан баҳорда,
парвариш этмасанг ўсмайди экин.

Инсоний қадрингни этиб бир чақа,
нон еган одамга қараб кавшанма.
Берганинг бошингдан бўлар садақа,
бировдан олганинг билан мақтанма.

Ўзинг оқлашга минг баҳона тўқи,
тиланиб олганинг албатта, миннат.
Туяни чўктирар миннатнинг юки,
инсонга ярашар саховат, ҳиммат.

Токи тирикдирсан, насибангни тер,
ҳумоюн овларсан иқболинг кулса.
Иложини топсанг бошқаларга бер,
ўзингда ортиқча битта нон бўлса.

Дема бу гапларим беҳуда, бекор,
не зотлар оғзимни пойлаб турмоқда.
Иш эмас, балиқни ейиш тап-гайёр,
сен уни тутишни ўрган қармоқда.

Ҳамиша тубанда олганнинг қўли,
берганнинг моли ҳам озайиб қолмас.
Қирқ кун тўй еса ҳам нафснинг қули,
Кўзини қайнаган қозондан олмас.

ЧЕККАГИР

Қизигандан батгар қизийди улоқ,
чавандоз от қўяр, яқиндир марра.
Пайдо бўлиб қолар чеккагир ногоҳ,
улоққа от солар тап тортмай зарра.

Ўқинар бу ҳолдан мардлар майдони,
издиҳом гуриллар, талаш, урҳо-ур
Ахир томирингда Алпомиш қони,
чеккагир касларга кўксинг кериб тур!

Бу жаҳон азалу абад кўпкари,
ёшу қари тинмай талашади ор.
Ажаб бир-бирига улар тескари,
бирови-бировин этади инкор.

Чеккагир зотларга бўлсанг бепарво,
шодмон ҳаётингни этарлар забун.
Рақиб оёғингдан чалса ҳам ҳатто,
хайкириб от ўйнат майдонда букун.

Аёллар мардона либос кийсалар,
ўчгайдир эркаклар кўксидаги ўт.
Йигитлар кўпкари чопмай қўйсалар
Отлар туёғида ухлайди сукут.

Мардман, деб майдонга кирдингми, асли,
ожиз ҳаёлларни четга сермагин.
Ўзингни санасанг Алпомиш насли,
чеккагир касларга зотни бермагин.

ҚАНОАТ ТЎНИ

Сабру қаноатни бошга айла тож,
Замон жиловидан қўлингни узма.
Уммон мавжларида отгину қулоч,
Қутурган наҳанглар тинчини бузма.

Айюҳаннос солма етмасанг бахтга,
дуч келганни худди итдайин қопма.
Дўст вафо қилмаса мабодо аҳдга,
бошқаларга кўнгил мулкини ёпма.

Синдир ғурурингни уриб тошларга,
Иброҳим Адҳамдек мардона, дадил,
Боққин осмондаги учар қушларга,
Худойим ризқига айлар таҳаммул.

Муҳими, ўлмасин виждоннинг сўзи,
Ҳамиша ошиғинг тургайдир тикка.
Ўчмасин кўнгилда имоннинг чўғи,
Юкинма ягона Ҳақдан бўлакка!

Ҳамиша қоришиқ ёлғон ила рост,
Беҳуда домангир бўлма дунёдан.
Нуқсу фазилатинг отангдан мерос,
Тақдири аъмолинг Аршу аълодан.

Не келса, ҳаммаси феълу хўйингдан ,
Қулли бир кўмочга арзимас ҳаёт.
Ҳаловат топарсан кўнгил уйингдан,
Қаноат тўнини кийганинг заҳот.

ТЕЛБА

Бир инсон яшади қонмай ўзидан,
Яшади ўзига ишониб доим.
Ёлғонлар қувмасин қанча изидан,
Ҳамма одамлардек деди уй-жойим.

Яшади у мудом ўзига сиғмай,
Қафасдай туюлди омонат кулба.
Ростини сўйлади ақлини йиғмай,
Одамлар кўзига кўриниб телба.

Кўлмакдай туюлди пойида дарё,
Чоғланди ҳавога нарвон қўйишга.
Нон каби кавшади сўзларни гўё,
Ҳеч вақо қолмаган пайти ейишга.

Бўғзида нафаси қайтиб хирқирар,
Гўё аскар жангда учгандек ўққа.
“Телба, телба, дея хотин чинқирар,
Илтимос, қўшнилари чиқинг буёққа”.

Ҳукм ўқилганин аммо сиртидан,
Хомсут эмган банди билар қаёқдан.
Малойик Азроил келиб ортидан,
Билдирмай жонини олар оёқдан.

Бир инсон яшади ернинг юзида,
Яшади дунёга юрагин очиб.
Яшади бир умр қўрқиб ўзидан,
Ўзидан бекиниб, ўзига қочиб.

ҲАСАД ВА ТУҲМАТ

Ўрмаласа ортингдан миш-миш,
Сўлишинг нақ мисоли гулдай.
Бошга ёғиб кунда минг ташвиш,
Мункиллайсан юз яшар чолдай.

Чарх урасан сиғмай оламга,
Ва.. қоласан ҳатто гап уқмай.
Чидай олмай бундайн ғамга,
Йиқиласан қирққа ҳам чиқмай.

Ўй-хаёлда бир фикр фақат,
Бўларингни бўлдиран экан.
Ҳаёт бунча золим, бешафқат
Тиззаларинг қалтиран экан.

Ич-ичингда гурлаб ўт-олов,
Хоинларга бошлайсан кураш.
Ёмонликлар умрингга эгов,
Нақ дўзахга айланар яшаш.

Ажал келмас узоқ-узоқдан,
Емиради умрингни нафрат,
Чала-чала ҳасад оёқдан,
Ўлдиради охири туҳмат.

ҲАР ҚАЛАЙ

Ҳар қалай, юзингда икки кўзинг бор,
кимга ёқар, кимга ёқмас сўзларинг.
Ишониб юрасан қанча дўстим бор,
ишқилиб...сотмасин сени дўстларинг.

Ҳар қалай, тириксан, оляпсан нафас,
ранжима битмаса каму кўстларинг.
Яшасанг кўзларинг нималар кўрмас,
ишқилиб... сотмасин сени кўзларинг.

Дард бору дардингга топилмас чора,
ичингда тахланиб ётар музларинг.
Бир кўнглинг тушунар тушунса зора,
ишқилиб... сотмасин сени ҳисларинг.

Ҳарқалай, дунёдан умидинг узма,
Фарзандлар ортингда қолар изларинг.
Ўлсам не бўлар деб кўнглингни бузма,
ишқилиб... сотмасин сени изларинг.

ИМКОН

Қорнинг-ку тўяди бир бурда нонга,
ичарсан беғалва ёвғонинг мазза.
Ялтокилик этса ростлар ёлғонга
қолар ҳақиқат деб, бўлганинг изза.

Кўксингни аламлар оташи ёқса,
дардингни қамишга сўйлагин ёна.
Ошқор айтишга журъатинг йўқса,
имоларда билдир, билдир пинҳона.

Ногаҳон бошингга балолар дўнса,
минбаъд бировдан бўлма домангир.
Ташқи душманни-ку бўлади енгса,
ичингдаги ёвни енгишинг оғир...

Нодон алжирайди билиб билмасдан,
Тухмат-ла тортиб юзингга шапалоқ.
Оламни алғову далғов қилмасдан,
Биродар, аввало ўзингга бир боқ.

Бермоғу олмоқдир дунё савдоси,
ўзгармас бу удум ҳамма замонда.
Мабодо, хирмоннинг йўқдир мазаси,
ўтарсан оғзингни очиб осмонга.

Ҳаётга қанчалик меҳринг боғлама,
Фурсат айвонида жавзо ё хутсан.
Ҳаргиз чоғласангда зўр деб ўзингни,
Митти бир тепасан, дунёдан ўтсанг.

ТҮРТЛИКЛАР

* * *

Кушлар тухум қўйиб, жўжа очади,
Гулдан асалари шарбат ичади,
Ит ҳам боласини ўпиб кучади,
Қурт ҳам ипак бўлиб жондан кечади.

* * *

Биродар, кўзингни менга лўқ қилма,
Ҳар битта сўзингни заҳар– ўқ қилма.
Бир мисқолча эмас иззат обрўйинг,
Балчиққа ағанаб, уни йўқ қилма.

НОКАС

Нокасинг билгани гапни ковлашдир,
Бировни бировга қарши ёвлашдир,
Ғафлатда қолдириб ҳар иккисини,
Якка-якка ҳолда ўлжа овлашдир.

ОДДИЙ ОДАМ

Жону жигарларинг ичса қонларинг,
муттаҳам, нокаслар қилса калака.
Отмаган чоғда ҳам оппоқ тонгларинг,
кўзингни чақчайтиб, қотмагин бақа.

Аёз уриб кетса шиғил боғингни,
афсус-надомат-ла турма ҳайронда.
Ўзингга сақлагин сўнгги ўқингни,
ҳатто бир ғаниминг қолса майдонда.

Довулар сочса-да гардингни кўкка,
кулингга қақнусдай қайтадан тирил.
Ўқинма бу очун туширса чўкка,
фалакка интилу чакмоққа эврил.

Қалбингда ёнаркан умид милтиллаб,
демакки ўчмаган кўксингда оташ.
Изла ўз йўлингни ойлаб ва йиллаб,
ҳаёт йўлларида мураккаб, чалкаш.

Яшагин ачинмай ҳар бир онингни,
ўрагин кувончга чекканинг алам.
Бахтлисан, учратсанг магар жонингни –
фидо айламакка муносиб одам.

Яшаш бу, ҳаётга чидамоқ демак,
оғуни асалдек сипқариб жомда.
Уруғ сабр ила дўнмишдир чечак,
саҳар умиди бор зулматли шомда.

Ҳаёт кўп тотлидир жумла бандага,
хохи у шоҳ бўлсин, хохи бир фақир.
Ўралган бўлсанг-да жулдур жандага,
ҳаргиз ғурурингни айлама таҳқир.

Авлиё бўлсангда ўзингдан кетма,
қилган амалларинг ўзингга пеша.
Ўзингни фаришта қилиб кўрсатма,
оддий одам бўлиб ҳаётда яша.

ҚОДИРИЙ НИДОСИ

Таъма илинжида изғийди таъма,
Ёлғонларни китоб этади доно...
Булбул уясини эгаллаб майна,
Мўлтони лаҳжада қилар таманно.

Куёшни қафасга солдими кўрлар,
Куларми мардумни мазах, эрмаклаб?
Инсоф-диёнатни унутган зўрлар,
Юрарми кўланка мисол эмаклаб?

Кўрқув, таҳликада титрарми осмон,
Имонни ямламай ютдими тиллар?
Соқов сукунатда замини замон,
Қонсираб турарми маккор қотиллар.

Адолат, ҳақиқат кетдими бадар,
Шамоллар жунжикар, осмон пажмурда.
Обу ёвғонингга қотилган заҳар,
Шайтон малайими ўтирган тўрда?

Бағритош кечалар синар дошингни,
Хоину олчоқнинг туғдими куни?
Кўлингга тутқазар юлиб бошингни,
Наҳотки, бир чақа одамзот хуни?

Бўридай бешафқат одам одамга,
Сирингни сотади бу девор соқов.
Этагинг силкийсан аҳли оламга,
Туғилсанг нетарди чаён ёки мор?

Наҳот Жалолиддин шаъни, шукуҳи,
Туркистон тупроғи сукутга кетса.
Айт, қачон қўзғалиб Темурбек руҳи,
Манфур бу галани шабихун этса!

Бўлмасамда қасос, ўчга даъвогар,
Синиши муқаррар бу темир қафас.
Чиқар кул ичидан қакнус- Самандар,
Ҳақорат, хўрликлар бўлгайдир абас.

Офтоб бошингга чиққани пайтда,
Ўтинчим, орангдан чиқмасин ола.
Тушмасин қўлингга кишанлар қайта,
Ўзингни таниб ол, халқим, аввало.

ҚИСМАТ

Олтмиш уч ёшдаман,
Яшаш муаммо,
Қисматнинг не сару сомонидаман,
Худойим, айланди бошда не савдо,
бепоён оғриқлар уммонидаман.

Ғуссалар уюми кўксимдан босди,
Шамолга соврилди ният- аъмоллар.
Лавҳул ул маҳфузда не битик ёзди,
Чаппа-тескарига айланди фоллар.

Кўнглинг тўлармиди Дунё, мен ўлсам,
Яшашга изн эт майли, бугунча.
Ахир бир кечалик кўноғинг бўлсам,
Авра-астаримни титмагин бунча.

Терак япроғидай
Титрар овозим,
эшигимда дардлар бастама-баста.
Лангар чўпни тўғри ушлашим лозим,
Кетмай юқорилаб, қолмасдан пастда.

Ўзим ўзимга мен ўқиб Чилёсин,
дардимга Эгамдан сўрайман дармон.
Дардни берган Ўзи берар шифосин,
Аммо бу ўпқондан чиқарман қачон?

Тегирмон дўлига ҳаёт ташлади,
Қисмат янчимоқда мени дондайин.
Сўнгсиз оғриқлардан
Вужуд қакшади,
Умрим ўтиб бўпти худди ондайин.

Бахтли одамларга ғашим йўқ бешак,
майлига, яшашсин ғам-алам билмай.
Ишқи йўқ эшакдир, дарди йўқ кесак,
Эҳтимол, ўлгандир дунёга келмай.

Гоҳида худману, гоҳида беҳуд,
Худдики Хайбарнинг довонидаман.
Ҳавода муаллақ лопиллар тобут,
Билмам, ичидами ё ёнидаман.

КЎНГЛИМ

Кўнглим кўчасида не ҳадду ҳавас,
У билан қовушмас феълимиз сира.
Менга ақл ўргатма, тўхтат дейман, бас,
Ахир шу ҳаётим ёқади кўпроқ.

Кўнглим ҳаётимни ўзгартмоқ истар,
Лекин насиҳати менга қилмас кор.
Кўнглим самоларда учишга қистар,
Аммо қанотим йўқ, учолмам зинҳор.

Кетдик, дейди кўнглим, йўлларга олис,
Бошимни оғритар тиним бермасдан.
Аммо эҳтиёткор, кўрқоқлигим боис,
Этик ечолмайман, сувни кўрмасдан.

Баъзида кўнглимга сиғмай қолар қил,
Ўтсаммикан дейман, унинг баҳридан.
Бошқа-бошқачамиз иккимиз буткул,
Гўё бегонаман кўнгил шаҳрида.

Кўнглим ўхшар худди эски бир уйга,
Ташландиқ кулбада мудраб ётаман?
Бош олиб кетардим бу жойдан қайга,
Бундан хилват жойни қайдан топаман?.

Кўнглимдан совийди кўнглим тобора,
Бири-биримиздан безиб кетяпмиз.
Тинмас ўртамизда ғалва, можаро,
Иту мушук бўлиб яшаб ўтяпмиз.

КЕТГАЙ

Иброҳимдан қолган дўкон,
Сену мендан қолиб кетгай.
Дунёга келган ҳар инсон,
Ё бўм-бўш ё тўлиб кетгай.

Қуйиб тақдири қисматдан,
бирова ҳориб, толиб кетгай.
Ўткинчи бу салтанатдан,
Ким нимани олиб кетгай?

Ташвиш,ғами бўлмаб абас,
Ношукурлар нолиб кетгай.
Ит феълени қўймаб нокас,
Қўйнига тош солиб кетгай.

Дема шоирни хору-зор,
Не сирни у олиб кетгай.
Тоғларда бор тоғдек виқор,
Сел ҳам селдек келиб кетгай.

Ким элга сочиб борини,
яхши бир ном олиб кетгай.
Ким пуллаб номус орини,
тўзонларда қолиб кетгай.

Бўлмаб ўроғу машокда,
хирмонинг ким талаб кетгай.
Қолдириб нокаслар доғда,
гўрингга ғишт қалаб кетгай.

Балиқ каби бировлар жим,
сув тубида йитиб кетгай.
Қисматига бўлиб қойим,
дардин ичга ютиб кетгай.

Ким тиёлмай кўзда ёшин,
дунёдан дод солиб кетгай.
Силар кимнинг ҳаёт бошин,
йиғлаб келиб, кулиб кетгай.

ИСТАРАМ

Учай десам, йўқ қанотим,
қанотли бир он истарам.
Тугади ерда хаётим,
учмоққа осмон истарам.

Истадим ҳамроз кўнгилни,
кўнгилга меҳмон истарам.
Ахтариб бир равон йўлни,
йўлларда жавлон истарам.

Дам ураримга йўқ маҳол,
узлатдан ниҳон истарам.
Хато бўлса чиним не фол,
эхтимол, ёлғон истарам.

Мен бир ялангоёқ, гадо,
очман, парча нон истарам.
Не кўргуликдир бу, Худо,
ғарибману шон истарам.

Кеч очилган сўқир кўзга,
сурма Сулаймон истарам.
Ёр топмайин Ҳақдин ўзга,
дардимга дармон истарам.

Дил хастаю, бемори жон,
қайда ломакон истарам.
Қайда мени истар инсон,
жонимга жонон истарам.

Майли, дедим ўлдирсалар,
ғайридан паймон истарам.
Келтирсалар дор остига,
мушқулим осон истарам.

ДУО

Ҳовлингга қададинг уч-тўртта ниҳол,
улғаяр барчаси дуркун ва бўлик.
Қилган меҳнатларинг кетмасин увол,
эккан ниҳолингни урмасин совуқ.

Текин деб таомни ютмагин лўққа,
мабодо бўлмасин бунда ҳам ишқал.
Аввало тегмасин бошинг ёстикқа,
кексами, ёшмисан, бўлмагин касал.

Азал қисматингни қўйгандир ёзиб,
не ҳам қилар эдинг этмасдан сабр.
Томинг куламасин фалокат босиб,
кулбанг ўз-ўзингга бўлмасин қабр.

Тик бўлсин ҳамиша алпдай қоматинг,
бир бурда қаттиқ нон насибангдир, бас.
Ҳамиша ёр бўлғай бахту омадинг
йўлингни тўсмаса биронта нокас.

ДАРДИМ ОЧАЙ

Дилимда қатма-қат тугун,
барин бир-бир ечарманму?
Баҳорларга етиб бир кун,
найсонларни ичарманму?

Олиб андоза гуллардан,
Бичарманму янги тўнлар?
Қайсдек ўтиб чўллардан,
кечарманму биёбонлар?

Кўпиради бедовим маст,
қамчи солиб, қичарманму?
Катталардек гина сурмас,
гўдақларни кучарманму?

Бахтли бўлар олам қачон,
Тўшарманми пойига гул
Топса қадрин бани инсон,
Очиларми зиндон кўнгил?

Очарманми дилда не бор,
шамоллардек кўчарманму?
Карам қилса магар ул Ёр,
жонимдан ҳам кечарманму?

Хиёнаткор ва жоҳиллар,
Соларларми хатарларга?
Қутар борса келмас йўллар,
Етарманми саҳарларга?

Тутқунман не алам, ғамга,
ўзим ўздан қочарманму?
Этак силтаб бу оламга,
фалакларда учарманму?

БОШҚА

Дониму сомоним бошқа сен билан,
Омборим бошқаю хирмоним бошқа.
Зуваламиз қўшиб ийланганда ҳам,
Кўнгилда қувончу армоним бошқа.

Бошқадир биз чиққан ҳаёт кемаси,
Сарбоним бошқадир, карвоним бошқа.
Кимгадир ўхшатдинг мени, чамаси,
Қўшхонам бошқадир, кўрғоним бошқа.

Сен билан туташмас йўлимиз асло,
Менинг кўзлаётган маконим бошқа.
Мутлақо тескари феълимиз ҳатто,
Шодлигим бошқаю фиғоним бошқа.

Гар битта тупрокда қадам боссак ҳам,
Чаманим бўлагу бўстоним бошқа.
Битта кенгликларда қанот ёзсак ҳам,
Сен билан замини осмоним бошқа.

БУГУН

Кўксингдан юлиб ол, жаҳолат тигин,
кара, ҳаммаёқда қулф урар баҳор.
Ҳаёт– бир коса сув, ахир бор-йўғи,
қатрасин тўкмасдан ичмоғинг даркор.

Алам зоғларини қувла кўнглингдан,
борса келмасларга айлагин сургун.
Не фойда беҳуда қилган инг-сингдан,
Ҳаётинг янгидан бошлагин бугун.

Дунёни йиғлатар етим ноласи,
тўғри гап бўлади мисоли тўқмоқ.
Ким ёмон кўради туққан боласин,
деярмиш кўнғиз ҳам боласин оппоқ.

Мен одам эдим-ку, инсон фарзанди,
ўкинч-ла ўкирди зотлар муҳтарам.
Дунёга умид-ла келгайдир банда,
Эртанги кунингга ташлагин қадам.

Нуқсон топилади энг буюк зотда,
чалпак ёғишини кутма осмондан.
ўрнингни топайин десанг ҳаётда,
кидир яхшилиқни ҳатто ёмондан.

Кўлингда лим тўла ҳасратли бода,
ҳеч унга ачинмай шопириб ташла.
Кечани бой берган бўлсанг, мабодо,
бугун ҳаётингни қайтадан бошла.

АДАМ САҲРОСИДА

Кўлларим занжирга чирмаб боғланган,
Ётибман айикдай инимда совуқ.
Сайдин маҳв этишга сайёд чоғланган,
Гавдам кўтаришга тинка, мажол йўқ...

Ашаддий бир ғаним тушган изимдан,
Мудом таъкибидан қочиб юраман.
Уммондай чайқалар осмон кўзимда,
Отам дийдорини қачон кўраман?

Юрибди жаннати наимда отам,
Шифолар тиланиб бемор ўғлига.
Тўшакдан туролмаётибди онам,
Кўзлари телмуриб Дарбанд йўлига.

Онамни соғ-омон кўрарманми ҳеч,
Артиб кўз ёшимни, дардкаш бўларми?
Йўлга тушарманми эртами ё кеч,
Дийдор қиёматга ёки қоларми?

Хасдай омонатдир ҳою ҳаваслар,
Жонинг ҳалумингга келгани асно.
Елкамда тоғ каби залворли сўзлар,
Ҳаловат изларман сукутдан танҳо.

Вужуд-вужудимда толиқиш ҳисси,
Ҳатто сатрларим негадир маҳзун.
Аммо сукутимда чакмоқлар акси,
Ларзага келтирар дунёни бир кун.

Отамни кечалар кўрсам тушимда.
Ўтирар бошимда маъюс, ғамангиз.
Нонимни ботириб есам ёшимга,
Аҳволи бунчалар ёмон демангиз.

Ёлғиз Яратгандан сўрайман тўзим,
Манглайда не ёзиқ, майли кўраман.
Адам саҳросида танҳо бир ўзим,
Ўзимни ахтариб йитиб бораман.

* * *

Ҳаёт материалист, бирламчи – моддий,
Ҳаммага энг муҳим муаммо – яшаш.
Энди шоирмасман, одамман оддий,
Бирор душманидан эмасман дилғаш.

Инсон деганлари– озор бир-бирга,
Қишда ҳам бир сиқим қорини бермас.
Кўчада одамлар ўхшайди кўрга,
телефондан бошқа нарсани кўрмас.

Бировлар танимас, билмас ниқобда,
Элтар одамларни метро, автобус.
Тушишга шайланиб келган бекатда,
Юзимга бераман салобатли тус.

Ораста кўчалар, кўринар юзим,
Кафе, ресторанлар... кетмоғим керак.
Ажнабий қизларга солмасдан кўзим,
Ўзимни фаришта тутмоғим керак.

Энди шоирмасман, одамман оддий,
Кўнгилнинг зорига ким тутар қулоқ.
Тупроққа тенг бўлган боболар ёди,
Боболар ёдидан йиғлар ё тупроқ.

Худди Московдами, Нью-Йоркдаман,
Голливуд турқимни олар кинога.
Боболарим ётган ўзбек юртдаман,
Ўхшайман адашиб юрган гадога.

* * *

Ҳаволарда оқар бир наво,
Ахтараман бу кечага ном.
Парво қилмай дейману аммо,
Нигоҳларинг бермайди ором.

Кўзларимга қўнмайди уйқу,
Сен-ла нафис суҳбат қиламиз.
Сен айтасан: “Билмасдан қайғу,
биз, албатта, бахтли бўламиз”.

Олисларга етаклар хаёл,
Орзуларнинг осмонида маст.
Чопиб-чопиб толиқар шамол,
Ою йиллар суҳбат тугамас.

Туйғуларга бўлиб мен асир,
Талпинаман бахт оғушига.
Афсонавий оппоқ бир қаср
Саҳарларда кирар тушимга.

Унда ёлғиз иккимиз фақат,
Сукут ичра нафармон кўча.
Эркалайди бизни муҳаббат,
Окиб борар саҳарга кеча...

* * *

Риё билан тўқ дорулфано,
Бору йўғин этсада пешкаш,
Талх комини шопириб танҳо,
Дил ўлтирар ғариб, мушавваш.

Дил узлатда соқов, безабон,
Бадниятлар изидан тушмиш.
Билсин дея ҳаддини инсон,
Бир яхшига ёмонни қўшмиш.

Алал-охир бўлар деб таслим,
Лаъин етар, дилни аврама.
Тупроқ эди қадимий аслим,
Тупроғимни бунча кавлама.

Касби фалак ёлғиз риёми,
Дилни қийнар шу савол фақат.
Қайга элтар қисмат аҳкоми,
Наҳот инсон бахтсиздир абад?

Беомон бу жанг талотумда,
Ўз-ўзимга берарман савол.
Севинч келар гоҳо қайғумда,
Гоҳ қувончда кўраман завол.

Дил мулкида вовайло, афсус,
Сукут ичра қисмат – афсурда.
Бемор дунё ахтарар ташхис,
Такбир йўқдир аммо тақдирга.

ОСМОНГА ХАТ

Осмонларга хат ёзаман,
жавоб бўлмайди.
Дардларимни ҳайдасам-да,
мендан жилмайди.

Кўкларим сарғаяди,
қовжироқ гуллар,
Осмонларим анқаяди,
чарчайди йўллар.

Сўйла дардинг якка япроқ,
омон бормисан,
Ё тупроққа қоришдингми,
забун, хормисан?

Кетай десам йўлимда ғов,
ихтиёрим йўқ.
Наҳот ёлғиз япроқ бўлсам,
бир сўрорим йўқ.

Наҳоки бир дайди кучук,
манзил бемакон.
Дунёда бир илинжим йўқ,
яшаш беимкон!

Вужудларим симиллайди,
оғриқлар жонда.
Азроил-чи, имиллайди
кутсам ҳар тонгда.

Сукутдадир саккиз осмон,
қўлда чилторим,
Бедавоман, рамақда жон,
йўқдир мадорим.

Янги бемор мен дунёда,
дили хастаман,
Осмондасиз, сиз мабодо,
мен-чи, пастдаман.

Юзланаман замонларга
кўнгил тўлмайди.
Ҳаёт ёзаман осмонларга
жавоб келмайди.

* * *

Ноҳақ ҳақни этса масхара,
Нодон ўзин билса ақлли.
Уял дунё, дунё тасқара,
Кўрлигингдан уял, ақалли.

Умр бўйи қўйганинг ихлос,
Чашма сувидайин зилолми?
Шошма луқманг ютишга бироз,
Чайнаганинг тоза, ҳалолми?

Қайда асли меъёру мезон,
Хизматингга туҳматми ахир?
Ўн икки ой лой кечиб деҳқон,
Қорни нонга тўймас барибир.

Садоқатинг чиқариб йўққа,
Икки пулга дўстинг сотмасми?
Оғаларинг сени қудуққа,
Юсуфдайин ташлаб кетмасми?

Кўринмайди кўзингга олам.
Машаққату дард чека-чека.
Қувонч эксанг, нечун унар ғам,
Толмадингми сен эка-эка?

Керилмагин донишманд, оқил,
Илминг менга бир сариқ чақа.
Узилиблар тушмайдимми тил,
Ёлғон ростни қилса калака?

Бир оғиз сўз десанг-чи, фалак,
фолим чаппа кўрарсан наҳот.
Камситма, деб мени капалак,
Етар менга бир кунлик ҳаёт...

ОНАМГА ХАТ

Она, гапим олмагин малол,
Рахмат дейман бари, барига.
Тузалишим барибир махол.
Пул бўлсада укол-дориға.

Қўйвормас қаттол исканжа,
Елим каби ёпишар хира.
Дуо қилу ҳаққимга, она
Қисматимга қуйинма сира.

Билдим, умр машаққат, захмат,
Очун дарду ҳасрат макони.
Оғриқларим, йўқлабсиз раҳмат,
Унутмабсиз ғофил бандани.

Тоғ ортига думалайди ой,
Ботаяпман мен ҳам бу маҳал.
Нега керак беҳуда дод-вой,
Шундай бўлса тақдири азал.

Ишонасан келар деб қўнок,
Ағдарилса кўрпа таҳмондан.
Эринмайсан кутишдан, бироқ,
Дарак бўлмас азиз меҳмондан.

Мен ҳам одам эканман ахир,
Қилдинг Раббим, улуғ шафоат.
Гуноҳларим кечирдинг бир-бир,
Дардлар билан айлаб каффорат.

Чўкаётган каби уммонга,
Илашмоққа қидирарман хас.
Етолмасам агар Сурхонга,
Йиғламагин, она, илтимос.

* * *

Қуёш –кўкда бир кафт чўғдир,
Журъат этиб боқиб кўр-чи.
Оймома кумуш балдоқдир,
Олиб қўлга тақиб кўр-чи.

Қичама вақт бедовини,
Тиним билмас чархи даввор.
Тополсанг ҳам қаловини
Оппоқ қорни ёқиш душвор.

Ажаб олмос эрур дунё,
Зинҳор мағзин чақолмайсан.
Олмосда бир қуртсан гўё,
Уни ёриб чиқолмайсан.

САФСАТА

Бир билагон ема, дейди аччиқ-чучук,
каламбирни ким бирови дейди зарар.
Бокма, дейди бир ақлли уйда кучук,
қочар эмиш вовулласа фаришталар.

Кўролмайти нокас асло тинч кунингни,
ғалваларда қолсанг яйрар қилиб мазза.
Маслаҳат ҳам берар: “Қўйвор хотинингни,
айтмовдимми, нима керак бу даҳмаза”.

Тинч ўтирмас жиртакию читтаклар ҳам,
сакрайверар шохдан шохга ови юрмай.
Интернетда тикток қилар тентаклар ҳам,
бассейнга калла ташлар сувни кўрмай.

Битта сўқир ёндиради капасини,
битта гумроҳ боласини пуллаяпти.
Йўқчиликка йўйиб айбу хатосини,
атрофида ўнта нодон қўллаяпти.

Турфа хаёл кезаётир ҳар каллада,
Чайналади сақич каби мавзу ўша:
Чилла чикмай чиқиб олиб маҳаллага,
Қайнонасин ёмонлайди келинпошша.

Битта жўрам бераверар менга танбех:
Сигаретни ҳар кун бунча чекаверма.
Қўшним дейди кўзларида мингта ҳадик:
“Билиб-билмай сиёсатга тегаверма.”

Бефаҳмлар пайтавани қилар салла,
кимларгадир куфру гуноҳ куйлаш кўшиқ.
Не хаёлу ўйда юрар ҳар бир қалла,
зарар эмиш чақалокқа ҳатто бешиқ.

Гапим тамом, биродарлар, етар, хуллас,
Тупроқ эмас, оёқларим остида чўғ.
Вақт етмайди олишга ҳам ҳатто нафас,
сафсатангиз эшитмоққа ҳафсалам йўқ.

НИДО

Ёниб кўкларда чакмоқ,
Сўнди зумда,
Бошимда синди тўқмоқ,
Изи танда.

Умр оқиб кетган сув,
Телба шамол...
Тўкилдим олмадай дув,
Бу не аҳвол?

Интилдим, азиз инсон,
Қўлларинг узат.
Рангимни этма сомон,
Йўлларга кузат.

Замона алёр-алёр,
Гумбура гумбур,
Мен тори узиқ сетор,
Бўлолмайман жўр.

Мен бир эски арава,
Шалдир-шулдирман,
Чувалашган калавам
Чангли йўлдирман.

Юрсамда чиқмай уним,
Ҳақим миннатдир.
Кепак баҳоси хуним,
Меҳр – қимматдир.

Чалкашдир нарху наво,
Бу одамзорда.
Дардимга топмам даво,
Кезсам бозорда.

Кўнгил – дардлар дарчаси,
очилич кетди.
Бозор, озор барчаси
Суякдан ўтди!

Бомдод... айтилар азон,
Тугамоқда ёз.
Сени соғиндим, инсон,
Овоз бер, овоз!

АЖАБО

Ҳеч нуқсон топмайсан олам уйида,
Ажабо, дунёнинг ишлари гўзал.
Абадий ўзгармас тартиб-қоида,
заррада акс этар ҳаёт мукамал.

Ажабо, дунёнинг ишлари ғалат,
Унда на тартиб бор ва на қоида.
Ўзингдан жирканиб кетасан фақат,
Доно тиз чўкканда нодон пойида.

АЁ КЎНГЛИМ

Бобом Азим карвон мусофир юртларга кетишда йўлда қароқчи-талончилар кўлига тушиб, туғишган укаси, бор мол-дунёсидан мосуво, кафангадо бўлиб, шундай деб нола қилган экан.

Сурхонюртда туя каби чўкди тоғлар,
Қаҳратонда баста-баста қоринг қани?
Қани гулга кўмилган ул чаман боғлар,
Юрагингда сўнмас оташ, кўринг қани?

Ёниб ўчган бир чакмоққа умр ўхшар,
Дову дастак, эчки-улоқ, қоринг қани?
Кимсасиз бу биёбонда жонинг қақшар,
Зулфи гажак, оху нигоҳ ёринг қани?

Жонингни ҳам берар эдинг ёру дўстга,
Алп оғанлар, суячиқлар – зўринг қани?
Дуч келдинг-ку қароқчига катта йўлда,
Кўчаларда зор қақшаган зоринг қани?

Яхлаяпсан шудринг каби қавсдаги,
Вулқондайин кўксингдаги кўринг қани?
Биродаринг, бир ялакат мағиздаги,—
Болаликнинг хотираси – Чоринг қани?

Кетди даврон, кетди карвон узоқларга,
Карвонидан адашган ул норинг қани?
Толе излаб тушдинг қафас, тузоқларга,
Кўлингдаги садоқатли соринг қани?

Қувғиндасан, ҳаловатли бир кунинг йўқ,
Ўзинг қани, рўзинг қани, ғоринг қани?
Аё кўнгил, дарду ғамлар бўлсин қутлуғ,
Бахт оҳанги жаранглаган торинг қани?

Бир маҳаллар эдинг Жамшид ёки Ҳотам,
Тахтинг қани, мартабаю оринг қани?
Ўлмай туриб ўз-ўзингга тутгин мотам,
Молинг қани, жонинг қани, боринг қани?

ЯШАШИНГ ШАРТ

Айланасан бу ҳаётнинг меҳварида,
ташвишлару аламларни йиқолмасан.
Лоқайдларнинг шиша каби кўзларига,
журъат ила типпа-тикка боқолмасан.

Шақолларнинг орасида хор ва забун,
Яшашинг шарт, қаттиқ қилиб бетинг мудом.
Рўшнолик келтирдими сенга бугун,
Эрта кундан кутаяпсан қандай пайғом?

Нажот истаб термуласан осмонларга,
Ҳаё-хув, деб кетолмайсан бир ёқларга.
Яшашинг шарт, Сажда қилиб ёлғонларга, –
Парво қилмай бошда синган таёқларга.

Яшашинг шарт, бу дунёда ўлмай ўлиб,
Қорнинг тўйиб ёки тўймай бурда нонга.
Лек Юсуфдай қудуқ ичра ботин бўлиб,
чўқолмасан Юнусдайин ё уммонга.

Тош ичида майли, минг йил ўтиравер,
Нух тўфони келмас балки тўпиғингдан.
Йўлбарс каби қафасингда ўкиравер,
Чиқа олмай маҳшаргача қобиғингдан.

Боринг қўйиб йўғинга-ку беролмасан,
Ожиздирсан ўрмалаган чумолидан.
Ўз томинга ёққан қорни қуролмасан,
Қайғурарсан коинотнинг аҳволига.

* * *

Ҳар бир лаҳзада савол,
жавобини кўрмайсан.
Экарсан қанча ниҳол,
тотишга улгурмайсан.

Аламда бордир шодлик,
қувончда пинҳон ғусса.
Гумонда шубҳа, ётлик,
ҳижронда яшар бўса.

Катта бўлсада орзу,
унга ҳам имкон керак.
Узун бўлсада қайғу,
фурсатдир даво бешак.

Ажойиб нарса кулги,
йиғи ҳам лозим баъзан.
Умр қисқа бир йўлки
дарду-ғусса мужассам.

Дучор бўлмас ёзу-қиш,
Куз баҳор бегона, ёт.
Ҳар туғилишда ўлиш,
ҳар ўлимда бор ҳаёт!

ҲАЁТ

Гоҳи ҳаёт ўхшар онангга
майин қўли силар бошингни.
Пичоқ санчиб гоҳи танангга
симиллатар ичу –ташингни.

Кўтариб гоҳ юмшоқ кафтида,
гоҳ йиғлатар кечалар дилхун.
Гоҳи шоҳсан ҳаёт тахтида,
зиндонида гоҳида тутқун...

Гоҳ ўхшайди хоинга ҳаёт,
ўхшайди гоҳ дўсти содиққа.
Мўлжалдан гоҳ оларсан зиёд,
гоҳ борингни чиқарар йўққа.

ЭЙ КҮНГЛИМ
(Йўлдош Эшбекка)

Кўнглим, менинг кўнглим-ай,
ҳануз гўдак боласан.
Тиним билмай шамолдай,
кенгликларда еласан.

Кенгликларда бор осмон,
кенгликларда ҳаёт бор.
Келгин кўнглим, мен томон,
шамоллардай беғубор.

Сени йўлдан сўрайман,
йўлимга туташ йўлинг.
Уфқларга қарайман,
қўлимда турар қўлинг.

Кўнглим, менинг кўнглим-ай,
ҳануз гўдак боласан.
Тиним билмай шамолдай,
қайларга йўл оласан?

Мен сенга ичикаман,
кўпдир дилимда зорим.
Яшашга кечикаман,
кечикади баҳорим.

Кечикади баҳорим,
кунлар кетмайди илиб.
Дилимда кўпдир зорим,
хабар олсанг-чи, келиб!

Оёқ толди юришдан,
баста-баста қон қусдим.
Юрак тўхтар уришдан,
Қайларда қолдинг дўстим?

Кўнглим, содда кўнглим-ай,
ҳануз гўдақ боласан.
Тиним билмай шамолдай
атрофимда еласан.

Кўнглим, эркатой болам,
тупроқни ёпинаман,
ер остига кириб ҳам
мен сени соғинаман...

ИБРОҲИМБЕК ТЎҚСАБО

Ўн йиллардан зиёд вақт мобайнида Ўзбекистон, Тожикистон ва Афғонистон ҳудудларида советларга қарши шиддатли кураш олиб борган ва 1931 йилда шўро жаллодлари томонидан суду сўроқсиз отиб ташланган Иброҳимбек кўрбоши 2021 йил 25 августда Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан оқланди. Шукур, Ватан учун ўз жонини берган яна бир бобомизнинг руҳлари шод бўлди.

Иброҳимбек! Тўқсон йилдан сўнг
оқландингиз! Бўлингиз рози.
Икки дунё бўлдим мен амин,
борлигига тошу тарозу.

Ўтмиш тарих бешафқат, аччиқ,
Эслаган пайт юрак зирқирар.
Ҳар тарафда таъкибу тазйик,
ой тиғида қилич ялтирар.

Бир-биридан қайсар, ўр бийлар,
қўрбошилар қўрлашолмади.
Тараф-тараф бўлди туркийлар,
бир мушт бўлиб бирлашолмади.

Қолмаса ҳам ўқлар ўқдонда,
умид узмай озод ҳаётдан,
Бир ён ўрис, бир ён афғонда.
Тушмадингиз сиз сира отдан.

Иброҳимбек! Айтинг нима эрк?
Ватан нима? Қоринбойларми?
Озодликнинг наҳот йўли берк,
Сиз ишонган зотлар – қўйларми?

Иброҳимбек! Ватан – бу имон,
Имонимиз ғанимга сотдик.
Қуёшидан айрилди осмон,
Зулуматда ғафлатда қотдик...

Сўзларимиз бугун ялтироқ,
Ватан, дея керяпмиз кўкрак.
Фарқлолмадик ҳали ҳам бироқ,
бизлар дўсту ғанимни бешак!

Эгилар-ку синмас ҳақиқат,
боболардан қолган тамизми?
Юракларни ўртар надомат, –
соямиздан ҳам кўрқамизми?

Атрофимда оломон – тўда,
бири жоҳил, лоқайддир бири.
Шундайларга қолса, мабодо,
нима бўлар Ватан тақдири?

Аллоҳ ўзи айласин раҳмат,
Иброҳимбек! Билмадик сизни.
Кечирарми келажак фақат, –
боболарни унутган бизни?!

ВАТАН

Балки бошқалардан дадил, зўрмасман,
Танимассан балки ҳаттоки мени.
Сенинг учун балки жоним бермасман,
Эй Ватан, барибир, севаман сени!

Бу ёруғ дунёда йўғу боримсан,
Сенда йўқ малолат, сенда йўқ кибр.
Сен ахир онамсан, болам, ёримсан,
Мен сени севаман, Ватан, барибир!

Йўқдир қаҳрамонлик сиёғим балки,
Балки кўрқоқдирман ҳаммадан.
Сўнгги лаҳза айтар бир сўзим шулки,
Барибир, мен сени севаман, Ватан!

БУГУН ВА ЭРТА

Остонангда кулиб турибди баҳор,
Томир-томирингда исёнларни туй.
Бўлмайти ҳаётинг ҳеч қачон такрор
Унинг ҳар лаҳзасин гўдак каби суй.

Қара,булутларнинг кўксида ларза,
Майсалар қуёшгашииб ўсмоқда.
Унут инсонлигинг,майли бир лаҳза,
Майлига, айлангин яшил бутотқа.

Жилғалар бир лаҳза ола билмас тин,
Ҳаловат йўқ бирор жонзоту қушга.
Пурвиқор тоғларга бош олиб кетгин,
Яшагин айланиб, оддий бир тошга.

Кўксингни тўлдирар сеҳрли садо,
Тераклар ўхшайди навраста қизга.
Дарахтлар эҳтимол, сенга ибтидо,
Айлан ҳеч бўлмаса, майли илдизга.

Англагил шамоллар шовуллашини,
Ёввойи андизу ёвшан-ла гаплаш.
Эшитиб болари ғувиллашини,
Ўзанидан тошган дарё-ла дардлаш.

Меҳрибон онанг-ку борлиқ, табиат,
Кўксига бош қўйиб, мириқиб ухла.
Дардинг яширишга қолмади ҳожат,
Жимжит далаларга ўкириб йиғла.

Бу дунё, бу ҳаёт – ўткинчи бари,
Қисмат калаваси ҳамиша чалкаш.
Кучоғин очаркан осмон сен сари,
Бир қозик ёнида айланма яккаш.

Кўклаган ялпизни ифорин ҳидла,
кечаги кунингни ташла кечага.
Бугунни қаршилаб янги умид-ла,
чиққин бошқа одам бўлиб кўчага.

* * *

Юргинг келар билмай тиним,
Лек жойингдан жилолмассан.
Бир иш қилмай ўтар кунинг,
На кулиб, на йиғлолмассан.

Умринг тақсим кун, ойларга,
Ойдек аммо тўлолмассан.
Раҳминг келар гадойларга
Улар бошин силолмассан.

Болаликда кулмадингми,
Улғайганда кулолмассан.
Ўзингга эн бўлмадингни,
Бировга бўй бўлолмассан.

Мажусийми ёки зардушт,
Ё мусулмон бўлолмассан...
Қўрингандан еярсан мушт,
Ўзингга ҳеч келолмассан.

Суригандан сўрарсан йўл,
Борар жойинг биллолмассан.
Шахзодами ё муфлис кул
Таги зотинг биллолмассан.

Қарзларинг кўп эл-улусдан,
Аммо лекин тўлолмассан.
Кетолмайсан безиб дўстдан,
Ёнига ҳам келолмассан.

Олтмишингда билганигни,
Эллигингда билолмассан.
Эллигингда қилганигни,
Олтмишингда қилолмассан.

ЮЗ ЙИЛДАН СЎНГ

Шоҳга биров бормайди арзга,
Бошлангандир ўзгача ҳаёт.
Судхўр элни ботирмас қарзга,
Йиғишмайди бойлар ҳам бисот.

Ўғрилар ҳам пинҳон, албатта,
Закот берар ўз топганидан.
Ўз ишидан минг ҳижолатда,
Узр сўрар ит қопганидан.

Ёлғончилар рост сўзлай бошлар,
Тавба қилар нокас ишидан.
Отилмайди қуёшга тошлар,
Воз кечади чаён нишидан.

Омон-омон жумла жаҳонда,
Ожизини хўрламас зўри.
Хатар кезмас бирор маконда,
Ораламас қўтонга бўри.

Аёллар ҳам назокат аҳли,
Ўз аҳдида қойимдир эрлар.
Ўзгачадир коинот саҳни,
Эркалайди қуённи шерлар.

Ўзи ўсиб унади экин,
Ёз бўлару аммо қиш бўлмас.
Ҳаммасидан муҳими, лекин
Амалдорлар ҳеч пора олмас.

Камбағаллар ўтирар тўрда,
Ерда янги ҳаёт бошланган,
Ҳўкизларнинг боши охурда,
Итларга ҳам суяк ташланган.

БАХТИЁРЛАРГА

Жунжикмасдан кутиб ол қишни,
қайтиб келар ҳадемай баҳор.
Тунга сўйла ўкинч, нолишни,
кундузларга кўрин бахтиёр.

Ғанимлардан яшир ярангни,
чақнаб турсин кўзларингда ўт.
Ёқиб юбор ғамнок шеърингни,
шўху шатанг сатрларни бит...

Дийдалар тош қотгандир букун,
сўзларимиз қатъий ва дағал.
Наҳот суюк бўлишинг учун,
сен ўлишинг керак бемаҳал?!

Кетдингни бас, ортингга қайтма,
ялинмагин бахтиёрларга.
Соғларга ҳеч дардингни айтма,
дардингни айт дарди борларга.

Олдиндадир узоқ сафарлар,
ҳирс қўймагин кўнгил, фанога.
Йиғлай-йиғлай субҳи саҳарлар,
дардингни айт ёлғиз Худого!

ҚАБОДИЁНЛИК САЙЁРАГА

Тожикистонда фуқаролар уруши пайтида Қабодиёндан Термизга келиб қолган Сайёра шу ерлик йигитга тегиб фарзанд кўради. Давр тақозоси билан унинг бир ўғли – Тўрабек отасида қолиб, ўзи иккинчи ўғли билан Тожикистонга қайтишга мажбур бўлди. Шу билан аёл боласидан айрилди.

Буни мен “Севимли” телеканалининг “Хайрли окшом” кўрсатувида ўтган йили кўрган эдим. Ва эътиборингизга ҳавола қилинаётган шеърни ёзган эдим. Журналистларга минг раҳмат, улар кеча ўз кўрсатувларида, ўн бир йилдан кейин она ва болани топиштирдилар. Тўғриси, бу учрашувни кўриб кўзимга ёш келди.

Бу қандай кулфатдир, бу қандай зулмат,
Қуёшни ямламай ютса аждаҳо.
Бир умр мевасин кутганинг дарахт,
куриса, бир мева бермасдан аммо.

Чирпаниб-инграниб боради ҳаёт,
аламли кўзёшлар бир кун тинмасми?
Дунё дунё эмас, қўли қон жаллод,
кишанлар узилиб, дорлар синмасми?

Бу қандай ҳамият, қандай табиат,
инсон боласини итдай кўрмаса.
Оғзидан бол томиб турган жамият,
симтўсиқлар билан Ерни чирмаса.

Болам, болам дея, саросар юрсанг,
кўру қар бандалар буни билдикми?
Қабодиёнда сен агар оҳ урсанг,
одам бўлиб, зарра парво қилдикми?

Бу қандай дунёдир номард, нотанти,
башарни оқ ҳамда қорага бўлса.
Итдаин хўрланиб инсон фарзанди,
уйи, ватанидан қувғинди бўлса.

Ич-ичда гувранар надомат, нола,
билмайман, бу нима, хўрлик, озорми.
Асрим, онасидан айрилган бола –
кўзига қарашга журъатинг борми?

ҚУЛ

Яқинда Сурхонга борганимда бир воқеанинг гувоҳи бўлдим. Такси Россияга ишга кетаётган бир йигитни бориб уйдан олди. Оилали, икки боласи бор экан. Йигитни кузатаётган онаси, аёли ва болаларининг йиғиноласи ҳали ҳамон қулоғимда турибди.

Ўғлин йиғлаб кузатади онаизор,
мунғаяди туғилган уй ўкинч ила.
Ёпишади болалари чору ночор,
пахса уйи энкайиброк, турар чала.

Аёли ҳам яширолмайд кўз ёшини,
хайрлашар эри билан қисқагина.
Ерга томон бағирлади ток войиши,
райҳонлар ҳам аразлади қилиб гина.

Жовдирайди бир чеккада гўдаклари,
гунгу-соқов бир чеккада ота бу пайт.
Қандай чидар бунга инсон юраклари,
қайси одам бу ҳолатга қарар лоқайд?

Исён этиб тақдирнинг бу савдосига,
осмондаги булутлар ҳам оғирлашди.
Тармашганча болачалар отасига,
“Кетма” дея уввос солиб чуғурлашди.

Петербургми, Москвами ёки Сибир,
Учиб кетди азаматлар учоқларда.
Оғилида ғунажини қолди қисир,
Куллар қолди, гуриллаган ўчоқларда.

Оқтўбанинг қуш учмаган чўлларида,
ёниб кетган йигитларда айт, не гуноҳ?
Ўрисларнинг қўлларига қул қавмида,
сотилган эй болаларим, бормисиз соғ?

Минг йилдирки сукунатда ётган ҳамон,
дахмаларга бошларимни мен ураман.
Номард дунё, ноқис дунё не муддаонг,
бир инсофга кел деб сенга ёлвораман.

Қанча қизу-жувонларни қолдириб тул,
не йигитлар қолиб кетди кўнгилларда.
Отам қулдир, ўзим қулман, болам ҳам қул,
тошбақадек судраламан бу йўлларда...

ЁЛҒИЗ БЎРИ

Бўлса ҳамки зим-зиё гирдинг,
Олға қараб юрганинг яхши.

Сигмаса ҳам ичингга дардинг,
Сабр қилиб турганинг яхши.

Қўй бўлгандан далада ёлғиз,
Ёлғиз бўри бўлганинг яхши.

Нокасларга чўкканингдан тиз,
Тик турганча ўлганинг яхши.

* * *

Она юртинг, бу ёруғ юзинг,
уммондир эл-элат деганинг.
Бу уммонда аслида ўзинг
унутмагин томчи эканинг.

Пишқирганча ураверма дам,
Ўтинаман, пастроққа тушгин.
Осмонларга бўйинг етса ҳам,
айланасан тупроққа бир кун.

Кўрмаганман сендай синчини,
калла пучу тили бир қулоч.
Ўтганларнинг бузма тинчини,
улар ёлғиз Худога муҳтож.

Омонатдир инсон дунёда,
ёзғирмагин даври замонни.
Қўлларингда бўлса мабодо,
ташлаб юбор майли, осмонни.

Сўзларимдан домангир бўлма,
тегиб кетсам нозик феълингга,
Майли, кўзга илмасанг илма,
тош отмагин фақат элингга.

ОТА УЙ

Чопишарди бу уйларда болачалар,
зув-зувлашиб ўзишарди бир-биридан.
Файзга тўлиб кетар эди чанг кўчалар,
гўдакларнинг қувноқ бақир-чақиридан.

Қизғалдоқлар ўсар эди томларида,
бу уйларни довуллардан тўсар эди.
Болаликнинг дийдираган тонглирида
момом аччиқ-аччиқ зардоб қусар эди.

Ёпиларди тандир-тандир нонлар кунда,
говмушлари сут берарди қозон-қозон.
Олис- ёвуқ кўноқ келса кунми, тунда,
кўру-қутга тўларди эди бу дастурхон.

Бу уйларда оқ орзулар туғиларди,
меҳмон эди бу уйларга ҳислар – гўзал.
Яссавию Навоийлар ўкиларди,
порилларди нигоҳларда чўғлар ял-ял.

Менгзар эдим падаримни Алпомишга,
янчар эди тоғларни ҳам қилганда шахт.
Саҳар туриб отланарди отам ишга,
қайтганида кўзимизда ёнарди бахт.

Бу уйларнинг остонаси олтин эди,
мармар эди бу иморат деворлари.
Бу уйларнинг бекаси зўр хотин эди,
бўлмас эди бу уйларнинг беморлари.

Бегонайди бу маконга ғийбат, ўшак,
туташ эди жонимизга ҳар риштаси.
Тоза, оппоқ ёстиклару парку тўшак,
Онам эди бу ғўшанинг фариштаси.

Мени энди айрилиқнинг уммонлари,
ғарқ этгандир гирдобида аллақачон.
Болаликнинг у беғубор осмонларин,
Битта кўриш етиб бўлмас орзу-армон.

Ота уйга етсам шомми, тонг чоғида,
таъқиб этар шамол аста изларимдан.
Кекса онам босганида кучоғига,
дувва-дувва ёш куюлар кўзларимдан.

* * *

Гўдакликда бир хонадоннинг
тантикқина эркатойисан.
Кўз қораси ота-онангнинг
якка-ёлғиз Куёш, Ойисан.

Субҳи-саҳар очиб кўзингни,
шабнамларга юзинг чаярсан.
Алпомишга менгзаб ўзингни
достонларда сен улғаярсан.

Ўсмирликда тенгдош дўстлар-ла,
бор-йўғингни баҳам кўрасан.
Тушларингда сулув қизларга
даста-даста гуллар берасан.

Ота бўлиш бахтига етиб,
куйиларсан, жиддий тортасан.
Гўдагингнинг қўлидан тутиб,
эрталарга қараб йўртасан.

Йиллар ўтиб болаларинг ҳам,
улғайганин ҳатто билмайсан.
Кетаяпсан қадам-бақадам,
манзилларни кўзга илмайсан.

Улкан ҳаёт дарсхонасида
елкаларинг боради чўкиб.
Кексаликнинг остонасида
ўтирасан эртақлар тўкиб.

Болаларинг йўқлаб келишса,
пешвоз чикиб очасан қучоқ.
Аммо ёлғон эртақларингга,
неваралар солмайди қулоқ.

Тўрт мучанг соғ, юрибсан бардам,
топганларинг ҳаётдан тортиқ.
Қунинг ўтса тинч ва хотиржам,
толе борми бундан ҳам ортиқ.

ОНАМГА ХАТ

(туркумдан)

Кетиб қолдим мен узоқларга,
узоқларда сен қолиб кетдинг.
Жонни қийнаб минг тузоқларда,
қайтишимни кўп узоқ кутдинг.

Узоқ-узоқ йўллар чўзилди,
оёқ толди, кесилди қанот.
Сенга борар йўллар узилди,
сочинг оққа бўяди ҳаёт.

Кечир мени, кечиргин она,
сўқир бўлди кўзларинг кутиб.
Иш, рўзгорни қилиб баҳона,
қирқ йил тушдай кетди-ку ўтиб.

Қанча гаплар ўтар кўнглингдан,
симиллайди кечалар юрак...
Узоқ-узоқ кутган ўғлингдан
келмай сира бир мужда, дарак.

Узоқларда қонлар ютиб сен,
соғиндингми ўғлингни, Она.
Кўнгил деган вайронада мен,
ўлтирарман ғариб, ҳайрона.

ТАҲРИР

(Маҳмуд Саъдийга)

Таҳрир этдим не-не зотларни,
Етганича қурбату ҳолим.
Ёзолмаган ҳатто отларин,
Каслар бўлди атоқли олим.

Кўланкадай бўлгандир абас,
Ҳайқириклар, сохта хитоблар.
Жавонларда бугун кўринмас
Улар ёзган семиз китоблар.

Адабиёт нима бўлади,
Ич-этимни ейди хавотир.
Тушларимга кириб келади,
Даштда қолган экскаватор.

Виждонимни ичга ютганча,
Ўзимни оқ, оппоқ демасман.
Эҳ, ҳаётда адашган қанча,
Хатолардан холи эмасман.

Таҳрир этсам дунёни зора,
На ҳаловат, ором биламан,
Адабиёт, бу меҳнат – қора.
Сўзлар кулса, мен ҳам куламан.

ЭПИГРАММА

Қанча-қанча кучукчаларни
Улғайтирдик, қилмаймиз миннат.
Яқинлашсак, энди уларнинг
Даргоҳида кўрмаймиз ҳиммат..

Қанча-қанча хўтикчаларни
Қилган эдик тарбият, минги.
Шафқат йўқдир энди улардан
Бари букун тепонғич, ҳанги.

* * *

Чехранг эди шунчалар таниш,
Бир умрлик кадрдон, ҳамдам.
Кўча-кўйда бўлиб менга эш,
Бирга-бирга ташлардинг қадам.

Қадамларинг ортимдан қолмас,
Қайга борсам, пайдо бўлардинг.
Изларимдан бесадо, бесас,
Шамол каби қувиб елардинг.

Ўртасида узоқ бир йўлни,
Ўлтирибман ғамбода, нигун.
Қўлларимга узалган қўлни
Ололмадим, билмам не учун?

Термулардинг кўзингда тилсим,
Ўранганча ҳарир рўмолга.
Деёлмасдим ҳаттоки лом-мим,
Сукут ичра ботиб хаёлга.

Отар эди мастонавор тонг,
Яқинлашсам ногоҳ чекидинг.
Чимилдикнинг ортига шу он,
Кўзларимдан гўё бекидинг.

Кутдим сени бешовур, бесас,
Хузуримга тагин қайтишинг.
“Жоним, сени то сўнгги нафас,
севаман” деб бир бор айтишинг.

Юрагимда айрилик занги,
Хаёлимни ўртар хаёлинг ,
Чўмганича сукутга мангу,
Кўлларимда турар рўмолинг.

РАФИҚАМГА

Ҳаёт гоҳ чин, ҳазил гоҳида,
Кимдан ортда, ўзибман кимдан.
Қирқ тола сочларинг оқида,
Таъна қилар қирқ йил ортимдан.

Ўткинчидир асли бу дунё,
Аммо бундан ғам чекма сира.
Сочда оққа қилмагин парво,
Бу шунчаки ўтмиш, хотира.

Ишдан ҳориб, шикоят қилсам,
Сен беҳуда бўлма безовта.
Қарияпман шекилли десам,
Гапим ростга йўйма шу топда.

Ҳаёт йўлдир, ҳали бу йўлда
қанча-қанча доvonлар учрар.
Ғунчалайди умидлар дилда,
Кетмонимиз кўкларда учар.

Шу кунларга етсак илойим,
Бирга-бирга бақамти юрсак.
Юз ёшларни берса Худойим,
Болаларнинг роҳатин кўрсак.

Ҳаёт яшнар ҳар бир нафасда,
Яратгандан сўрайман шафқат.
Ҳеч қачон сен бўлмагин хаста,
Ўтинаман, ўлмагин фақат...

* * *

Юрагимда титроқ, ҳаяжон
Ҳавода муаллақ кўлларим.
Осмонларнинг ранги нафармон
олисларда дил соҳиллари.

Осмонларнинг ранги нафармон,
ҳаяжондан гупурақ юрак.
Келмас бахтни кутарман ҳамон
мен соқоли оппоқ бир гўдақ.

ГУНГ

Олдингга кўп боргим келади,
аммо боролмайман, на қилай.
Ёнингга бир умр тургим келади,
сояннга айланиш... ноқулай.

Шамол сочларингни силайди,
қанийди бир шамол бўлсам.
Юракда ҳеч армон қолмасди,
кўчаларинг зиёрат қилсам.

Ҳаёт бағринг этганида қон,
Қуволсайдим дилдан ғуборинг.
Найсонларни соғинганинг он,
Қани эди бўлсам, баҳоринг.

Айлана олсайдим дарёга,
оёғингни сувимга солсанг.
Қуёш бўлолсайдим ё сахар
Мени кўриб, табассум қилсанг.

Қанийди юролсам кўтариб,
Кўтарайин десам, кўлим йўқ.
Кўнгилда бор қанча гапларим,
Аммо айтолмайман.
Тилим йўқ...

СЕН

Изинг уйда, изларинг боғда,
Сендан сўйлар гуллар андоми.
Қарамайин бугун қаёкка,
Ташрифингнинг этар давоми.

Жонли гувоҳ ёзув столим,
тўғнағичинг турар унутган.
Саратоннинг оқшоми сўлим,
Изларингни кўзига суртган.

Дарёларга айланиб чоғи,
Изларингдан оқяпман ногоҳ.
Юлдуз тўла осмонга боқиб,
кўзларингни кўряпман чақноқ.

* * *

Кўникдим кўп, озига,
Ҳакам бўлолмас ҳеч ким.
Қўл силтаб дунёсига,
Ўлтирарман энди жим.

Ўлтирарман энди жим,
Дарёларни тинглайман.
Банда билмаган тилсим
Асрорларин англайман.

Аламдан жон қоврилар,
Атроф зулмат, зимзиё.
Англайман бу дорилар
Беролмас менга шифо.

Беролмас менга шифо,
На тасалло, на таскин.
Ёлғиз дарахтман гўё,
Кутаяпман кўз фаслим.

Кутаяпман куз фаслим,
Дилда на алам, озор.
Яшнаб гуркираб балки
Гулларман эрта баҳор.

Сўзлар керакмас менга,
Гапирсин энди кўзим.
Дўстлар керакмас менга
Бир Худо ва бир ўзим.

ГАП
(Ўз-ўзимга)

Йўлинг ўйдим-чуқурдир ҳатто,
юргин асло ҳормай, толиқмай.
Кўрсанг ҳамки камчилик, хато,
индамасдан тургин балиқдай.

Учсанг ҳамки гарчи осмонда,
қўнадиган еринг шу тупрок.
Ишла, пул топ бундай замонда,
ётиб есанг чидамайди тоғ.

Чил беришар баъзан дўстларинг,
йиқилсангда туришга урин.
Тошни ёрсин айтган сўзларинг,
беморликда соғломдай кўрин.

Интил кўкка мисоли терак,
адл тутгин қоматинг доим.
Омон бўлсанг, қайтади бешак,
ташлаб кетган бахту омадинг.

Келмаса-да яқинлар йўқлаб,
вафода бўл сўнги нафасда.
Ич-ичингдан турсангда йиғлаб,
сирингни олдирма нокасга.

Бугун гулсан, эртага хор-хас,
қўлнинг кири мансаб, мартаба.
Шоир бўлиб туғилдингни, бас,
қисматингдан бўлмагин хафа.

* * *

Иззат кўrsa каззобу ўғри,
қарға қўнса гулнинг шохига.
Тўғриликдан қийналса тўғри
алплар тушса зулмат чоҳига.

Қилишганча элни калака,
ирғишласа ғаркўз машшоқлар.
Сўраб борса бойдан садақа,
тепки еса ожиз, кашшоқлар.

Қишга дўниб яшил баҳори,
гул-чечакни нобуд айласа.
Дарёларнинг тугаб мадори,
еру кўкни ғубор қопласа.

Бир пул бўлса оқибат нархи,
Ғофил бўлсак етим зхоридан.
Терс айланиб замона чархи,
бош кўтарса дажжол ғоридан.

Шовқин-сурон, ғалағовурда,
ногаҳонда том битса қулоқ.
Ёлғончилар ўтирса тўрда,
қиёматга қолмабди узоқ.

ЖАРАЁН

Зулмат кечасида ботмагин ғамга,
тонг отиб, эртага қуёш чиқади.
Қиш ўтиб қулф урар баҳор оламда
ўриклар нафармон гуллар тугади.

Совуган туйғулар чакмоққа дўниб,
тулпорлар изини тойлар босади.
Қуриган қояга булутлар қўниб
майсага соғинчли хатлар ёзади.

Чархнинг ғилдираги айланар тинмай,
шамоллар нафаси уфуриб тургай.
Мудом ўзгаришда олам пайдарпай,
бобо неварода эртасин кўргай.

Бу олам тилсими аён Худога,
шамол япроқларни юлиб кетади.
Йиғлаб келадию гўдак дунёга,
хаммани йиғлатиб,кулиб кетади.

Биров қувонади биров оҳидан,
ёнма-ён яшайди севги ва нафрат.
Яхшидан туғилар ёмон гоҳида,
разолат тусини ўзгартмас фақат.

ҚАДИМГИ ЁР-ЁР

Бир кун бахтинг очилиб,
Ярқирайди пешонанг.
Остонаси тиллодан
Бўлар қасру кошонанг.

Оёқларинг остига,
Сочилади тангалар.
Маҳаллангни тўлдириб,
“Ёр-ёр” айтар янгалар:

“Ҳай-ҳай ўлан, жон ўлан,
Тўй сеники ёр-ёр.
Остонаси тиллодан
Уй сеники ёр-ёр...”

Ял-ял ёниб юзларинг,
Тўлин ойдаи тўларсан.
Йиғласада ҳисларинг,
кўзларингда куларсан.

Тоға, хола, аммалар,
Тўкис бахтинг тилайди.
Эсизгина, юрагим,
Сукут ичра йиғлайди.

Сира парво қилмагин,
Йиғласа йиғлар юрак.
Ёлғизгина истагим,
Бахтли бўлишинг керак.

Ўкинмагин, чекма ғам,
мени бало урмайди.
Яъқубдай кул бўлсам ҳам
Отанг менга бермайди.

* * *

Давом этар кунинг неча кун,
Бош урасан минг бора тошга.
Эгилган бир ҳақиқат учун
Не балолар орттириб бошга.

Қисматингни қилолмай рози,
Дайди итдай тентираб, толдинг.
Ёлғонларга қилмай тавозе,
Нима обрў, мартаба олдинг?

Дўстим дея кўкрак керганлар,
Иши битса танимас мутлак.
Қадамингни ўлчаб юрганлар
Хато кутар сўзингдан илҳақ.

Қул ўлмаса ризқи қийилмас,
Нима ташвиш митти жонингга?
Ҳайкалинг ҳам аниқ қўйилмас,
Адибларнинг хиёбонига.

Ҳар сатрингда фиғону нола,
Юрак зарбин айладинг ифшо.
Дардинг кўкка айлаб ҳавола
Яратгандан сўрагин шифо.

Томошабин қараб турганлар,
Мижжалари емайдилар ғам.
Фидо бўлиб, жонин берганлар
Ишлари йўқ ўлганинг билан.

Кўнгилларинг чўкади батгар
Аламларинг юксалади тоғ.
Юрагингга санчади ханжар,
Кутилмаган онингда суллох.

Таъқиб этар юҳо, тўймаслар
Яшаш азоб, бундай муҳитда.
Ўлсанг таъзиянг ҳам қўймаслар
Газетанинг сўнги бетида.

ҚОРОНҒИЛИК

Бу уйда ҳаммаси етарли, тўкин,
Нозу-неъматларга дастурхон тўлган.
Чироқ ёкса бу уй ёришмас лекин,
Кимдир оғир бемор ё кимдир ўлган.

* * *

Бойга куёв бўлайин десам,
йўқдир куёв бўлар сиёғим.
Мардикорлик қилайин десам,
захда қақшар қўлу оёғим.

Ўтирмайин дейман-да, бекор,
жамиятга ишлайман текин.
Бермасам-да мўрчага озор,
тепки ейман ундан ҳам лекин.

Машғулотим қийинмас жуда,
игна билан қазимайман тоғ.
Гоҳ вайсайман худа беҳуда,
фарқ бўламан сукунатга гоҳ.

Ота, сенинг ёшингга етдим,
қисматимиз бир бўлса, наҳот?
Наҳот, мен ҳам яшамай ўтдим,
ёлғонми, рост ортдаги ҳаёт?

Эшигимга келмай туриб ёз,
хазонларга йўлим бурилар.
Итлар хурди ортимдан бироз,
таъқиб этар энди бўрилар.

Бўриларга қилмасдан парво,
яшамокқа топарманми ҳол?
Ғафлат ичра кечарми дунё,
очарманми кўзим, эҳтимол?

Дардимни дарж этайин десам,
на қурбату на мажолим йўқ.
Хорижларга кетайин десам,
на дастмоя, на-да молим йўқ.

БИЗДА

(Ўзбекнинг буюк қизиқчиси Ҳожибой Тожибоевга)

Бизда донишлар бор,
ақлли, буюк,
Жисми бўлмаса-да, ўзи ўлмаган.
Бизда имконлар бор, ҳеч бировда йўқ,
Олам тарихида бундай бўлмаган.

Бизда инсонлар бор,
доғули, кажбахс,
Тулкидан ҳам маккор, олғир чаққонлар.
Магар улар билан бойлашганда бахс,
Ип ҳам эшолмайди ҳатто шайтонлар.

Бизда ёлғонлар бор,
шундай ёлғонлар,
Илондай чирмайди ўнгу сўлингни,
Ёлғон чангалига тушган инсонлар
Тополмас бир умр ҳатто йўлини.

Бизда бойликлар бор,
пахта, тиллалар,
Ҳали бир ушоғи ушатилмаган.
Бизда каллалар бор, шундай каллалар,
Ҳали бирон марта ишлатилмаган.

ЕТТИ МУЎЖИЗА

Парижда Эйфель бор,
Нью-Йоркда Озодлик ҳайкали,
Московда Кремль,
Аграда Тожмаҳали.

Хитойда буюк девор,
Мисрда бор эҳром,
Оламда биттадир,
Тошкентда ипподром.

БОШҚОТИРМА

Ҳ.С.га

Бири Али деса, бири дер бали,
ҳамиша бир-бирин оёқдан чалган.
Рақибидан қўли устун маҳали,
хап саними, дея қасдини олган.

Яхшидан ёмони туюлар кўпроқ,
ўзим бўлай деган шоҳу гадоси.
Ичи қалтироғу сирти ялтироқ,
қандайин қавм бу, пулдир Худоси?

Дўппи кийганида тинчликми, деган,
биров-бировини белаган кулга.
Ҳамиша бир-бирин гўштини еган,
не таъриф берасиз, дўстлар бу элга?

Ота боласига қарз олмас, бермас,
Тоға жиянидан қидирган иллат.
Қўшни-қўшнисининг уйига бормас,
топинг-чи, дўстларим,
бу қайси миллат?

ШОИР ҚИСМАТИ

Туғилавермайди шоир ҳар кунда,
У пайдо бўлади мисоли вулқон.
Битта сўз устида минг ўлиб тунда,
Тонгда тирилади, юраклари қон.

Мақтову олқишлар олишга ёзмас,
ҳар сўзда гаровга қўйилган ҳаёт.
Яшар ўз жонига гўё қасдма-қасд,
Ўлимдан бошини қилмай эҳтиёт.

Шоир сўзи етмас қалби кўрларга,
Дардини бир ўзи, Худоси билар.
Машрабдек тортишиб гоҳо дорларга,
Насимийдек баъзан терисин шилар...

Шоирнинг қисмати ҳамиша оғир,
Қалбида ҳамсоя севги ва нафрат.
Ҳатто шоҳ бўлсада ҳазрати Бобур
Ўлгунча юрагин ғашлаган ҳасрат.

Гарчи давраларда ўтсада тўрга,
Ёкмайди кўпларга нордон сўзлари.
Яхшилар, демангиз мазза шоирга,
Ҳали ўлмай туриб сотар дўстлари.

Дунё мотам тутар шоирлар ўлса,
Мухлису фанатлар кўпаяр тайин.
У доим кимгадир барибир ўлжа,
Хотини сотади ўлгандан кейин.

КУТҚУ

Ўраб келар мисоли тузок,
атрофингни ҳадик, хавотир.
Ҳақ санайди ўзини мутлоқ,
илон тилли, бир оғзи ботир.

Мусичага айланган бургут,
чиябўри дўнган арслонга.
Кимдир юрар кўлида гугурт,
ўт қўймоқ қасдида осмонга.

Вайронада бойқушлар яйрар,
ниш уришдир чаённинг иши.
Укасини акага қайрар,
ўрталикда бадният киши...

Урчимоқда иллатлар жирканч,
айтай десанг тилинг қуяди.
Эфирларда янграр:ўлдир, янч,
одам одам кўзин ўяди.

Чиқарай деб ўртада ола,
қутқу солар иблис жаҳонга.
Отасини танимас бола,
нима бўлаяпти, инсонга?

Кўзинг тонгда очиб очмай ё,
дуч келасан тухмату дўкқа.
Суриштирмай кимлигинг ҳатто,
муттаҳамлар тутади ўққа.

УЯТ

Отам ҳузурида жим турар эдим,
Журъат этолмасдим бир гап қотишга.
Бундан ҳам баттароқ уялар эдим,
Кундузи ялпайиб, ухлаб ётишга.

Энди у кунларнинг қайтмоғи душвор,
Отам аллақачон ўтган оламдан.
Ҳозир ҳам уйкумда ётаман хушёр,
Чунки уяламан энди боламдан.

* * *

Жонимга тўйдирди сохталик, ёлғон,
Бағрикенг, жайдари қишлоққа жўнай.
Борайин уйимга – отамдан қолган
Ой кўнган супада бир окшом тунай.

Кезайин отамдан қолган боғларда,
Ўзимни беғубор гўдакдек сезай.
Ўрмалаб чиқайин бобо тоғларга,
Қоялар бағирлаб арчадай ўсай.

Ошайин ошимни юз йилми, минг йил,
Шамоллар пойига кифтимни тўшай.
Бошимдан тош ёғса ҳамки мутгасил,
Фақат яхшилиққа сиғиниб яшай.

Куч олиб тоғдаги ҳар гиёҳ, тошдан,
Чувалган даралар, сойлардан ўтай.
Қайтай ибтидога бугундан бошлаб,
Даштдаги чайлада ёнбошлаб ётай.

Юҳолар билдирмай юлдилар ҳаққим,
Бўлдим очкўзларга ўлжа энг қулай.
Ўзим ҳам қарздорман кўшлардан балким,
Қиёмат қарзимни вақтида тўлай.

Не гаплар ўтади бу кеч кўнглимдан,
дардга даво излаб бир табибга борай.
Шамоллар етакланг мени қўлимдан
Ақалли онамнинг дийдорин кўрай.

КЕЧАЛАРИМ

Кечаларим зангори, сарик,
Баҳор ва куз орасиданман.
Бир гўдакман, митти ва орик,
Улғаймаган, норасидаман.

Кечаларим узун ва қисқа,
Сирли-сирли жилмаяди ой.
Баҳорларим зангори тусда,
Дала-даштда ўзгача чирой.

Кечаларим яшил, заъфарон,
Гупуллайди ўсмир юраклар.
Сарғаяди бошимда осмон,
Анграйди довдир тераклар.

Кечаларим маъсум ва ёруғ,
Болалигим ўхшайди тушга.
Оғриклардан бўламан фориғ,
Айланаман осмонда кушга.

Кечаларим яшил, заъфарон,
Тонг оқарар, тугайди тушлар.
Чил-чил синар зангори осмон,
Япроқ каби тўзғийди қушлар.

ДАВРИНГ КЕПТИ

(*Маслаҳат*)

Китоб ўқиб нима қиласан,
Ўттизингда бўлма тепакал,
Отчопарда бутун маҳалланг,
Дўкон очсин қилиб таваккал.

Савдони қил, пулни ур пулга,
Авлиёлар бугун пулга кул.
Пул соқовни киргизар тилга,
Асқотади майитга ҳам пул.

Осон эмас пул топиш, билсанг,
Эҳтиёт бўл, еб қолмагин панд,
Бойвччанинг қизини олсанг,
Бу ҳам жуда қулай вариант.

Пул деганинг, оддий бир қоғоз –
Бўлса, осон ҳар қандай мушкул.
Яшашни қўй дарвешларга хос,
Давринг кепти, яша, ўйнаб кул.

Илм дея, чекмагин қайғу,
болаларга эрмакдир китоб.
Тирикликнинг моҳияти шу
Ўқийман деб бўлмагин хуноб.

Вақтида пул, мол-дунё йиғсанг,
Уй, машина, хотин оласан.
Интернетга бир шўнғиб чиқсанг,
Туппа-тузук олим бўласан.

КЎРДИМ

Юрар тилда ўзгача калом,
Дилларида сирлар пинҳона.
Зоҳирида эркакча либос,
Ботинида сатанг, занона.

Кўрдим ўзин авлиё билган
Нафси юҳо нодон касларни.
Ва ...уларга иқтидо қилган,
Таги зоти тубан, пастларни.

Ҳақман, дейди ёлғончи, нодон,
Айтаберсам қайси бирларни.
Кўриб, ёқанг ушлайсан ҳайрон,
Итга қуллук қилган шерларни.

Кўникмасдан инжиқ феълига,
Дўстлардан юз ўгирдим гоҳо.
Чидолмадим бироқ элимда,
Хоинларни кўрганда асло.

Ачинаман кўриб ғафлатда,
Не азамат, ботир, зўрларни.
Қазо они сирли ҳолатда,
Майитларни отган гўрларни.

Сўзлар кўрдим ялтоқи, ирганч,
Таъмагиру ҳарис шеърларни.
Ва...уларга эргашиб юрган,
Гала-гала кару кўрларни.

* * *

Турардик бахт гўшангасида
келин-куёв шавққа тўлганча.
Ҳадиксираб ишқ кўчасига
Атак-чечак одим қўйганча.

Кечагина сочинг тимқора
Дарё каби шовуллар эди.
Тегиб-тегмай ҳатто бармоғим
Ток ургандек ловуллар эди.

Отлангандик олис манзилга,
Ўтиб кетди неча замонлар.
Қўлга бердик қўлларимизни,
Юраклардан кетди армонлар.

Қарияпсан наҳотки сен ҳам,
Бўянмоқда сочларинг оппоқ.
Бу хабарми қишдан мен десам
Ҳали фурсат бор эди узоқ.

Ўтдик қанча бекату манзил,
Гоҳ қувониб, гоҳ чекиб ғусса.
Сен кўтарган юкни зил-замбил
Кўтаролмас фил ҳам, алқисса.

Ўтмишларга назар ташласам,
Кўзларимда чакнайди оташ.
Қайтадан ҳаётим бошласам,
Дуч келарми ўзингга ўхшаш?

Кексалик ҳам беқиёс давлат
Ҳеч сўнмасин умр қуёшинг
кўнгилда бор бир тилак фақат,
Омон бўлсин ҳамиша бошинг.

ВАҚТ АРАВАСИ

Вақт араваси шамолдай елди,
Чанги ҳам кўринмас ортидан боқсанг.
Мисоли гулзорда ғунча очилди,
сарғайди, қуриди чаккангга тақсанг.

Аравангга гап йўқ, араванг учқур,
шошмоқда Алпомиш худди Қалмоққа.
Ақалли берилган саломга бир қур,
изн йўқ бош силкиб алик олмоққа.

Фурсат йўқ, озгина нафасни ростлаб,
бир зум эсламоққа ўтган ҳаётинг.
Еттинчи осмонга чиқишни кўзлаб,
учар ўз эркида кўпирган отинг.

Адашган кемасан ҳаёт жомида,
Ғалаён, тўфонлар олгандир қуршаб.
Ўлжасан, очофат фурсат домида
илон авраётган сичқонга ўхшаб.

Қани, қиличдайин сўзларинг, қани,
бургут нигоҳларинг– ёвқур ва ботир?
Қилт этган шамолда титрайди танинг,
кўкка булут чикса, дилда хавотир.

Тўйми, маъраками, баҳонаси гоҳ,
Кўчага чиқасан орденлар тақиб,
Ўзингни сезарсан йўнилмаган таёқ,
гирдиғум йигитлар кўзига боқиб.

Тутади гоҳида бир ўжар феълнинг,
кезасан чорбоқни, қўлингда кетмон.
бир кетмон урмасдан майишар белинг,
толга суянасан хаста, бедармон.

* * *

Сўқур эди қароқлар,
дердим, дунёни кўрсам.
Кезиб яқин-йироқлар,
эрким ўзимда юрсам.

Соқов эди тилларим,
сўзга эдим ташна, оч.
Очолмасдим дилларим
тилим ютиб ноилож.

Ўткинчи бу фанодан,
кетди қанча дўстларим.
Кўролмадим уларни
сўқир эди кўзларим.

Тилим келмади сўзга,
этсамда дил зорини.
Оча олмадим дўстга,
на кўнгил изҳорини.

Не мўъжизанг бу, Худо,
Етганда умр шоми.
Очдинг кўзимни, эвоҳ
Бу жазоми, инъоминг?

Соқов эди тилларим,
юрақ дардга тўлганда.
Сўқир эди кўзларим
кўзлар керак бўлганда.

Дорда ҳам юраяпман,
Энди юмиб кўзимни,
Кўзсиз ҳам кўраяпман
Ҳатто игна кўзини..

Сузишга сўз наҳрида
қолмади тинка, мадор.
Энди сукут шаҳрида,
узлатда топдим қарор.

Йиғлайди кўзим тинмай,
хайрон бўлиб бу ҳолга,
Ҳеч кимга керак бўлмай,
сўзим учар шамолга.

* * *

Не қилай, ярқироқ бахтим йўқ,
Бир овлоқ топмадим қочарга.
Заминда юришга шахтим йўқ,
Шаштим йўқ осмонга учарга.

нокаслар хўмрайиб боқдилар,
Нимадир гуноҳим, не билай,
ерларга қозикдек қоқдилар,
Ерларга кирмадим, не қилай?!

Одамзот туғилган маҳалдан,
ёнида шайтони лаин бор.
Икки дарвеш бор экан –
бу олам ҳамиша тангу тор.

Хасманми, сасманми фанода,
ўзимга ачиниб йиғладим.
Қарич жой тополмай дунёда.
Қалдирғоч кўзида ухладим.

Ўжар бу феълимни қўймадим,
тиралди пичоқлар бўғзимга.
Аммо рост сўзимдан тоймадим,
шамолни қамадим кўксимга.

Танамда қолмади мадорим,
Таслимман, кўтардим қўлимни.
Гуноҳкор бандалар қатори,
бўйнимга олганча ўлимни...

* * *

Нокаслардан ҳаммамиз безор,
Худо деймиз, кутқар дастидан.
Нокаслар-чи, саф-саф ва қатор,
Ўралашар оёқ остида.

Қонсираган алпозда ҳамон,
Бадниятлар қурбонни излар.
Ханжарини бекитиб пинҳон,
Фурсатини пойлар ёвузлар.

Қирк биринчи йилги қирғинда,
Паймонаси тўлмаган экан.
Кўраяпмиз, мана бугунда,
Фашистлар ҳам ўлмаган экан.

Соддаларни лаққа тушириб,
Каззоблар ҳам бўлмас хижолат.
Дод солади кўксига уриб,
Шаллақилар сўраб адолат.

Нокасларга келиб юзма-юз,
Тан бераман ночор қисматга.
Бахил боғи кўқарар хануз,
Муттаҳамлар яшар иззатда.

ТАВБА

Тўрт фасл тер тўкиб далада,
ололмасанг бирор бир чақа.
Меҳр бўлмаса ота-болада,
тавба, дея ушларсан ёқа.

Агар бўлса битта тиррақи,
булғар эмиш бутун подани.
Ачишади юрагим баттар,
тиррақилар бошлар тўдани.

Кўшнинг беваж кўтарар ғавғо,
виждон борми, дейсан буларда.
Бошинг қайга урарсан, аммо,
ёлғон кезса ҳамма йўлларда.

Кўрқинчлимас, бир-икки сотқин,
тузинг еб, тузликқа тупурса.
Уйингга ҳам сиғмайсан лекин,
айвонингда шайтон ўтирса.

Нафсни тийиб бўлмаса, эвоҳ,
казноқлару омборлар тўлса.
Кўринмайди кўзингга тоғ-тоғ
бойликлар ҳам, қаноат ўлса!

Кечиришга ҳаттоки шайсан,
чўнтагингга биров қўл солса.
Аммо бунга қандай чидайсан,
ўз уйингда ўғрилар бўлса.

Дейсан, меҳмон атои Худо,
Қўноқларни кутасан яйраб.
Қайга бошинг урарсан аммо,
Уйдан ўзинг солишса ҳайдаб.

Кўрсанг агар бир-икки юпун,
тўйдиришга топарсан илож.
Ё Худойим, не кулфат букун,
шоҳу гадо юрса юпун, оч...

* * *

Тезроқ косам оқарсин десанг,
Насиямас, нақдини кўргин.
Катталарга ёқмоқ истасанг
Сўз жиловин мақтовга бургин.

Гаплар бўлсин тетик ва кувнок,
Мусаффо деб мақта осмонни.
Гуллаб турсин қуриган бутоқ,
Энг муҳими, бопла ёлғонни.

Ёлғонларинг мисли елвизак,
Кўчалару ҳовлилар ошсин.
Ҳаққим кетар, десам гар пуфак,
Нишолдадай кўпириб тошсин.

Айтар бўлсанг мадҳлар, мабодо,
Дард сўзини алмаштир бахтга.
Ҳамма ёқда сурбетлик мода,
Вафо қилиш шарт эмас аҳдга.

Маддоҳ деса кимдир агарда,
Ўзингни сол гўлу гарангга.
Қисматингга қилмагин зарда,
Туз сепишса агар ярангга.

Дейишсалар фикрингни саёз,
Пинагингни бузма ҳеч қачон.
Бўлай десанг, замонага мос,
Йўлини топ, яшашнинг осон.

* * *

Қарилик малолдир ҳар қандай касга,
Қон босиминг ошар, туширолмайсан.
Ҳаттоки ўзингга чой қўйиб газга,
Товада тухум ҳам пиширолмайсан.

Омади чопмайди ўғил ё қизинг,
Чангаллаб қоласан баъзан юракни.
Неваранг биғиллаб қилади зуғум,
Овута олмайсан эплаб гўдакни.

Таёқдай қотмишдир кекса оёғинг,
Тиззангни яхшилаб бука олмайсан.
Намозга шайланиб ўтирган чоғинг,
Ақалли саждага чўка олмайсан.

Қўллар ҳам кераксиз, ортиқча мато,
Кетмонни ёлчителиб ушлай олмайсан.
Елканг қичишади кечалар, аммо,
Ақалли елкангни қашлай олмайсан.

ЎТИНЧ

Кетяпсанми, йўлинг бўлсин ок,
қайда юрсанг, соғу омон бўл.
Адашсангда йўлингдан ногоҳ
йўлсизлардан сўрамагин йўл.

Ҳаёт ҳали бари олдинда,
сўнмаса бас, кўнгилдаги шахт.
Ушбу сўзим сақла ёдингда
сўрамагин бахтсизлардан бахт.

Умр асли иборат йўлдан,
Инсон боши қаттиқдир тошдан.
Ўтинаман, нокас, бахилдан,
қор сўрама қаҳратон қишда.

Инсон бўлиб яшагин чиндан,
қайда бўлсанг, ризқинг шу жойда.
Ўлар бўлсанг ҳамки очингдан,
нон сўрама очофат бойдан.

КҮНГЛИМ БОҒЛАРИ

Кўнглимнинг боғлари фусункор, гўзал,
Атирлар ифори, капалак саси.
Булбуллар бутوقда ўқийди ғазал,
Уфурар бу боғда жаннат нафаси.

Гулу чечакларнинг абадий кўрки,
Хаёлим ўғирлар чирой мухташам.
Оламда жамийки гўзаллик борки,
Ҳаммаси бу ерда тўкис мужассам.

Кўнглим боғларида жамбил-райҳонлар,
Жилғалар чулдирар – сокин бир маъво.
Бир пари сайр этар бу боғда тонглар,
Онаси юзидан ўпмаган ҳатто.

Чашми сиёҳлари чашмадай тиник,
У кўзга тушмаган ўзга нигоҳлар.
Ул пари лаблари мисоли ақиқ,
Ҳали очилмаган ғунча дудоклар.

Унга тенг келолмас жаннат ҳурлари,
Қуёшдек чарақлаб кулади кўзи.
Кўнглим боғларида юрар бир пари,
Ойдек гўзаллигин билмасдан ўзи.

МОМО

Тонгда ўтиб борар тобут кўчадан,
Ким десам, дедилар, юз ёшли момо.
Ҳатто ўралмаган майитга кафан,
Шойи кўйлаклари униққаннамо.

Тобут атрофида ёт ва танишлар,
Кезар чехраларда саросима рух.
Момо-чи, оёқда махси калишлар,
Кўлида турарди калава, урчук.

КЕЧИККАН МУҲАББАТ

Ҳафсалам пир қилди ҳаёт бешафқат,
Қалбимни бир дардлар ўртади ёмон.
Йўлламай на хабар, на -да бирор хат,
Муҳаббат келдингми, Келдингми, қачон?

Куёшим қиёмга келиб турганда,
Ҳолимдан бир хабар олмоқ бўлдингми?
Ошим ошаб, ёшим яшаб бўлганда,
Муҳаббат, келдингми?

Ўн саккиз ёшимда, навқирон чоғда,
Келсанг бўлмасмиди қирқ йиллар аввал.
Келсанг бўлмасмиди,
Арғувон боғда,
Оч-наҳор, тентираб юрганам маҳал.

Сени кутганимда
Интик, интизор,
Ёнимдан бепарво, мағрур ўтгандинг.
Мишмишу, ғийбатлар қилганда безор,
Фасли найсонларда қайга кетгандинг?

Кўз очиб кўрганам хўрлик, ҳақорат,
Тухмат калтаклари синди бошимда.
Бир журъат кўрсатиб,
Қилиб жасорат,
Келсанг бўлмасмиди ўттиз ёшимда!

Қаршингдан қоялар чиқдимми ўсиб,
Қайда қолиб кетдинг,
Қанча ичикдинг.
Азал қонунларин бўлмагай бузиб,
Муҳаббат, муҳаббат афсус, кечикдинг!

Бошимга ёққанда бетиним қорлар,
Келдингми, кексайиб, озиб тўзганда.
Кетганда ортига боқмай баҳорлар,
Келдингми, боғимда хазон кезганда?

37-ЙИЛ

Осип Манделштамга

Жон-жигарлар ютиб имонни,
Бир-бирининг тушган кетидан.
Жиловланган иблис инсонни
Кириб чиқиб кули ўтидан.

Кетиб борар дунёи кўтир,
Олам юкин елкалаб толғин.
Қўланса хид бурқсир ҳавода.
Қаердадир бўлмақда ёнғин.

Қиш чекинган, ёзда йўқ ҳиммат,
Тупроқ заҳар, сувларда оғу.
Маош етмас, нарх-наво қиммат,
Хуруж қилар ҳар ёқда ёғий.

Фарқи йўқдир кўрга албатта,
Кечами ё кундуз бегумон.
Ўзин сезиб мисли жаннатда,
Қуллар яшар бахтли, шодумон.

Улар чалган оҳангларда мунг,
Қўшиқлари ўхшар йиғига.
Ўқ отилар, кеча соқов, гунг–
Вақт югурар жон аччиғида.

Қағиллайди чинорда қарға,
Қоп-қорайиб, хўмраяр осмон.
Ҳақ, адолат бўлиб бадарға,
Эгаллайди дунёни ёлғон.

Кўринмаса ҳамки излари,
Кўз тикади ҳамма баҳорга.
Тилларини кесиб ўзлари
Кириб кетган шоирлар ғорга.

НАТИЖА

Катгаликнинг яхши нимаси,
Ходимларни тузлаб, сўкиши.
Тобеларнинг кичик, каттаси,
Азроилдай ундан кўркиши.

Истаса у ҳар кун бир марта,
Жамоага мажлис ўтказсин.
Ходим ростин гапирса шартга,
Паттасин қўлига тутқазсин.

Катгаликнинг нимаси яхши,
Мошинага миниб юриши.
Тўй-тўйчиқда дўсту ғаними,
Уни бедов отда кўриши.

Хато ўтса агар каттадан,
Сира-сира қилманг эътироз.
Эсда тутинг, ахир отадан,
Гина қилмоқ эмас сизга хос.

Аҳли катта инжиқ ва кибор,
Ҳар гапини маъқуллаб туринг.
Кучугига бир суяк ташлаб,
Натижасин эртага кўринг.

ВИДО

Энди қилмагайман сени безовта,
Исмимни ўчиргин ёдинг лавҳидан.
Жонинг қийналмасин мангу азобда,
Етар, халос бўлгин, ўтмиш хавфидан.

Сенинг дунёнг бошқа,
Меники бошқа,
Иккаламиз тамом бошқа-бошқа дунё.
Урмайлик бошимиз минг битта тошга,
Энди кўришмасмиз, алвидо!

Кўкда ой сузади– кумушранг баркаш,
Алам, ҳасратимни ичга ютаман.
Ўн саккиз ёшдаги навқирон, саркаш,
Севгимни юракда олиб кетаман.

ТОВУҚ

Турфа-турфа экан товук зоти ҳам,
Бири болапарвар, бири бағритош.
Бири тупроқ титар сокин, хотиржам,
Бири сомон сочиб, сирин этар фош.

Бири хавф-хатарни кўзга илмасдан,
Калхатдан қанот-ла жўжасин тўсгай.
Бири ҳали битта тухум қилмасдан,
Қақағл аб, оламнинг тинчини бузгай.

ОДАМ БЎЛСАНГ

Одам бўлсанг, одам бўлиб юр,
Қақшамасин пойингда тупроқ.
Икки юзли, ёлғончи, нонкўр,
Нокаслардан бўлгин нарироқ.

Яқинлашма нодон қошига,
Ёмонларнинг ёмони бўлма.
Ҳар банданинг бордир бошида,
Одам бўлсанг, ўлганга кулма.

ЎЗБЕК БЎЛИБ ТУҒИЛМАЙ

Танимайсиз бобом Широқни,
Геродотни ўқиб билмайсиз.
Андишанинг оти кўрқоқми?
Ўзбекларни кўзга илмайсиз.

Тарихларга бўйлаган маҳал,
Қулочингиз отасиз катта.
Ўзбекларга келганида гал,
Овозингиз ўчар, албатта.

Абуттуркнинг асл зурёди,
Кўлда қилич, бошида бўрки.
Ҳинддан сакраб ўтгандир оти,
Аҳли ислом, алфози туркий.

Адабини бергандир Римни,
Аттила ҳам эмас менга ёт.
Эсланг буюк Темурбегимни,
Оврупога бахш этган нажот.

Туғилгандир бу эл меҳнатга,
Унга ётдир гаплар ҳавойи.
Ҳар каломи уйқаш ҳикматга,—
Десам, гувоҳ ўтар Навоий.

Олам ичра жаннатул маъво,
Минорлари фалакка туташ.
Ҳар гўдакда яшар авлиё,
Юрагида ёнар чўғ, оташ.

Чиранмангиз кўксингиз кериб,
Бўйимга эн бўла олмайсиз.
Ўзбек бўлиб туғилмай туриб,
Ўзбекларни била олмайсиз.

ЎЛМАГАН ҚУЛ

Манзилига етмоқликка айласа жаҳд,
писанд этмас йўлчи олис ёвуғини.
Ҳаётидан азбаройи бир кун қолса,
кўраверар одам иссиқ совуғини.

Тушда кўрдим афсонавий бир қасрни,
болалигим яшнар эди унда гул-гул.
Ўтган одам қучиб ётар қаро ерни,
кўраверар ҳаммасини ўлмаган қул.

Зоҳирида мутлақ ақлу ҳушдан жудо,
умид қилса бўлар ҳатто тентақдан ҳам.
Мўъжизасин кўрсатаман деса Худо,
ўт чиқади шудгордаги кесакдан ҳам.

Тор қафасга ўхшар экан ҳаёт гоҳо,
чарх чалғиси тирикликни ўраверар.
Токи ризқи узилмаса одам аммо,
бир томирга илашиб ҳам юраверар.

Аямаса Парвардигор ҳимматини,
бандасига оппа-осон барча мушкул.
Бу бозорнинг арзонини, қимматини,
кўраверар бу дунёда ўлмаган қул.

ЭНАЖОН*

Ой ўтди, йил ўтди, умр бебақо,
Энажон¹, ёнингга бора билмасман.
Ҳадаёлар улашдим ҳаммага, аммо
Бир сенга ҳадаёлар бера билмасман.

Не қилай энажон, шудир қисматим,
Гулларим сарғайди олис қирларда.
Қилайин дегандим бир кун хизматинг,
Юрибман билмадим қайси гўрларда?

Қақшадим одамдан етган озордан,
Топмадим бунга ҳеч бир чора, даво.
Яроқсиз бисотлар олдим бозордан
Зарур нарсаларни олмадим аммо.

Инсоннинг армони азал-азалдан,
Ушалмас, давримни сура билмасман.
Ариқлар мен ёққа оққан маҳалда
Нишабни ўзимга бура билмасман.

Мен сенга қурмоқчи эдим қасрлар,
Қаср тугул, кулба қура билмасман.
Шифо топиб кетди ҳатто басирлар,
Ҳануз мен оёққа тура билмасман.

* Эна – Она(шева)

ШАҲАР

(Шукур Қурбонга)

Юрар кўчаларда ғурурлар ғариб,
бирига нон керак, бировига шон,
Бу ҳолатни қандай этишга таъриф,
негадир бўғзимда айланмас забон.

Борар кўчаларда қоринни кўйган,
нафслари йўғону, ҳиммати пастлар.
Рўзғор ўчоғида қаноти куйган,
эскириб, униқиб, тўкилган каслар.

Кимдир ишхонага, кимдир бозорга,
хамма ҳар тарафга шошилиб турар.
Кўлида битта нон солинган тўрва,
нотавон, ғариблар кўчада борар...

Боришар олғирлар, ўпириб, юлиб,
ғўддайиб, худдики кўлида осмон,
Ойлик маошига қаноат қилиб,
фаррош аёллар супурар хазон.

Мардум ўз ёғига коврилган кўйи,
ҳаловат, оромдан мосуво бўлган.
Ҳавода анқийди куйинди бўйи,
мардикор бозори одамга тўлган.

Арзон дўконларда навбатга турар,
ёғ ҳамда шакарга кампиру чоллар.
Светофор ёки муюлишда учрар,
садақа тиланиб чўзилган кўллар.

Неча бор чайқалиб, тинади дунё,
юз йиллар ўтса-да, орадан магар.
Барини кузатар лоқайд, бепарво,
Дийдаси тош қотган, олифта шахар.

Нохуш бир хавотир, таҳлика дилда,
одамлар бекатда хурпайиб турар.
Китобларга тўла дипломат қўлда,
бир одам қайгадир шошилиб борар.

ЧУМОЛИ – ОДАМ

Чумолини босманг, дерди момом бизга,
асли у ҳам ўзимизга ўхшаш – одам.
Кўринса ҳам кўримсиз ва ожиз кўзга,
бола-чақа, рўзғори бор жонворнинг ҳам.

Сира мушук, кучукларни қийнамангиз,
махлуқотлар қарғишига қолманг бекор.
Қушчаларни эрмак қилиб ўйнамангиз,
болаларим, тирик жоннинг уволи бор.

Жонзот борки, ўз ризкини ўзи терган,
зулм қилиб, юрагини яраламанг.
Ёпиб юринг, қопқаларни очиқ турган,
ўзгаларнинг туйнугидан мўраламанг.

Ниҳолми ё даштда ўсган чечакми у,
билсангизлар, томирлари бизга туташ.
Эркалатса, чехрасига инар кулгу,
зор қақшайди кўнгилларин этсангиз ғаш.

Момонгизнинг сўзларинидеманг ғалат,
Нима айтса, билиб айтар ҳар гапини.
Она бизга, тил-забонсиз шу табиат,
Кўзғатмангиз шамолларнинг ғазабини.

Мусичага озор берманг, дерди момом,
қиз эди у, чиройига мағрур жуда.
Мусичага айлангандир у бир замон,
келмайдиган совчиларни кута-кута.

Қалдирғочлар чуғуридан айвонларда,
уйқумиздан апил-тапил уйғонардик.
Мос келмаса ҳамки бизнинг мезонларга,
момомизнинг гапларига ишонардик.

ҚУВОНЧ

Қиш ҳам оёқлади, қантар ҳам оғди,
Олис кенгликларда ям-яшил узор.
Аста бинафша ҳам жилмайиб боқди,
Пана-пастқамларда эриб битди қор.

Олам ҳовлисида баҳор қулф урар,
Худди гўдак каби қийқиради вақт.
Бугун ҳамма хурсанд, ҳамма бахтиёр,
Қара, ҳаммаёқда гуллаётир бахт.

ТАВАЛЛО

Тилим ечдинг, ё кодир Аллох,
Карамингми мендай осийга?
Қирқ йил тутқундаги юракни
Озодликка чиқардинг нега?

Ўз-ўзим-ла мен низо қилдим,
Шамолларга сочдим сўзимни.
Ғам даштида овора бўлдим,
Сўроқладим тинмай ўзимни!

Тавба қилдим, ё кодир Эгам,
Қандай дардга этдинг мубтало?
Сочларимга қиров қўнган дам,
Ёғдирдингми бошимга бало?

Бандасидан бир дўст тополмай,
Умр ўтди, сарсон-саргашта.
Қирқ йил ётдим узлатда маҳбус,
Ёниб-куйиб дўзах,оташда.

Дардлар билан синовлар қилиб,
Ё Ўзингга яқин олдингми?
Қоғозларни ёндирмоқ бўлиб,
Юрагимга олов солдингми?

Ўзинг қодир, Парвардигоро,
Ҳар корингда мўъжиза ниҳон.
Ишқ даштида этиб оввора,
Юрагимни этдингми осмон?

Бу қандайин ҳурмат-эътибор,
Ё эл ичра қилдингми изза?
Ўзинг қодир ё Парвардигор,
Мукофотми бу, ёки жазо?

ЭЛЕГИЯ

Ёмон тушдан кетдим қалтираб:
Кўз ёшдан шалаббо – юзларинг.
Тушларимда боқди мўлтираб,
Нажот сўраб мендан кўзларинг.

Эсга тушди ўтмиш, хотира,
Уйга сиғмай, чиқдим кўчага.
Осмонда ой негадир хира
сингиб кетдим сокин кечага.

Саҳролардек ташна, қақшаган,
Кўчаларда тентидим пурғам.
Йўқ эди ҳеч менга ўхшаган,
Бу дунёда куйган бир одам.

Эшингингда турибман, мана,
Унга энди кирмоғим душвор.
Қилмасанг-да, эҳтимол таъна,
Насиб этмас бизларга дийдор.

Ўтирарсан ўйларга ботиб,
Танҳо ўзинг, тунда ғамсаро,
Эшигингдан жимгина ўтиб,
Кетишим шарт, лоқайд, бепарво.

* * *

Одам умри қимматбаҳо,
Лекин унинг бозори йўқ.
Ҳаётда топмасдан маъно,
Яшамокдан душвори йўқ.

Табиатда турфа бўёқ,
Оқу қора, зангори, кўк.
Одамизот умрин бироқ,
Бошқа бирор такрори йўқ.

АЛВИДО, МУҲАББАТ

Алвидо, бор энди соғу саломат,
Бир умр куйганим ёлғон ишқингда.
Йилларким чекканим афсус, надомат,
Чўкканим, оққаним қатра ашқингда.

Ёлғондир, ҳар куни пойлаб йўлингни,
Келишинг кутганим интиқ интизор.
Раво кўрмасанг-да менга ўлимни,
Ҳатто ўлимга ҳам бўлганим тайёр.

Ёлғондир, исмингни қалбимда асраб,
Мудом яшаганим соқов сукутда.
Момомдай бу қарри йўлларга қараб,
Жонимни ёққаним не замон ўтда.

Тирнама қайтадан юрак доғимни, –
Оргимдан соядек қувиб юрмагин.
Хазонлар қоплади кўнгил боғимни,
Энди тушларимга асло кирмагин.

Ёлғондир муҳаббат ёлғон дунёда,
Иккимиз алдаган бу қисмат – хато.
Бир куни йўлингдан чиқсам мабодо
Кўзингни қирингни ташлама ҳатто.

Сен ширин хаёлим, аччиқ армоним,
Ҳамиша тилайман қувонч, бахт, омад.
Йўқдир, қайт дейишга тилу забоним,
Алвидо, бор энди соғу саломат...

* * *

Кўзларим кўр экан, эканман басир,
кўзимни тўлдирган гардни
бахт дебман,
Сахрода саробга бўлибман асир,
Аҳдида ёлғончи ёрни севибман.

Назарга илмабман шумғияларни,
Кўзимни боғлабди ёлғон яшиқ гап.
Минибман қутурган нортуяларни,
Ожиз, мискинларга қилибман ғазаб.

Қарасам дунё ҳам ўзимдай сўкур,
бир ғариб нотавон экан ўзимдай.
Водариғ! Ортимга қарасам бир қур
Тубсиз ўпқонларни кўрдим изимда.

Қисмат деганлари лоқайд ва совуқ,
Изингдан соядай келаверар жим.
Оёғинг беҳосдан тойрилгани пайт,
Суянайин десанг, бўлмайди ҳеч ким!

Ростини айтсам,
Ўзимни беҳуда осмон билибман.
Ғафлат уйқусидан кўзимни очсам,
Ўзимнинг устимдан ўзим кулибман.

“ЎТКАН КУНЛАР”, 1970 ЙИЛ

Китобларда яшарди ҳаёт,
Ўтказардим бедор тунларни.
Қўлтиғимда ўсарди қанот,
Ўқиганда “Ўткан кунлар”ни.

Диллашардим Отабек билан,
Абад сўнмас муҳаббат ҳақда.
У сукутда, чекарди алам,
Кўзларида ёш ҳалқа-ҳалқа.

Кўз ўнгимда Юсуфбек хожи,
Куяр эди, дея юрт, миллат.
Шошда Марғилонлик андини,
Ўзбекойим кутарди илҳақ.

Номард чиқар тайёрга айёр,
Марднинг иши яхшилик ва нек,
Ёвуз ният, Хомидни бадкор,
Таъзирини берар Отабек.

Бўлмаса-да гарчи ҳеч кимим,
Оғамдан ҳам зиёд Отабек.
Ойкумушнинг ноҳақ ўлими,
Туюларди менга хатодек...

Адиб билан баҳслашган сайин,
Тўлмас эди кўнглим барибир.
Ойкумушни ўлдириб, кейин
Йиғлашингиз, нимаси, ахир?

Ёшим, балки ўн уч-ўн тўртда,
Қодирийни ҳали билмасдим.
Тошкентларга борсам, албатта,
Кўришишга шубҳа қилмасдим.

Кейин билсам, китоб ҳар сатри,
Қонлар билан битилган экан.
Ўттиз уч йил аввал Қодирий,
Душман, дея отилган экан.

* * *

Оғир ўйлар суради оқил,
Инсон учун чекиб дард, кайғу.
Фитна-фасод қилади жоҳил,
Ер жаҳонга солганча кутку.

Булбулни тор қафасга тиқиб,
Куйла, дейди нодон эҳтимол.
Кўнгилларга жаҳолат экиб,
Эзгуликни ундириш маҳол.

Танимаслар хатто Худони,
Давлат талаш, еру мулк талаш.
Қайнаб ётар олам қозони,
Гуноҳию савоб аралаш.

ОНАМГА ХАТ

Бир туш кўрдим, аро йўлда сен,
Ўтирганинг ғариб, афтода.
Кўзларингга тўлиб алам, мунг,
Кутармишсан мени ғамбода.

Кўнгилдаги зилдай дардингни,
Енгиллатиш қўлимдан келмас.
Узолмасдан фарзанд қарзини,
Ўтирибман қаршингда бесас.

Сен ҳақингда ўйласам ўйлар,
Юракларим адо бўлади.
Чолдевору хароба уйлар
Кўз олдимга бирдан келади.

Бу уйларда йиғлаб ўтирдинг,
Битта ўзинг, ғариб бойўғли.
Кўзинг очиб, она не кўрдинг,
Қани уч қиз ва тўртта ўғлинг?

Дединг бир кун инсофга кирар,
Ҳар-ҳар замон келишсалар, бас.
Ўғил ўрда, қиз қирда юрар,
Кўрган қилар уларга ҳавас.

Она дедим, Тошкентларга юр,
Елкамга чиқ, кўтариб кетай,
“Болам дединг, менга изн бер
Ҳув қирларга термулиб ётай!

У қирларда отанг бечора,
Ёлғиз қолар, агар мен кетсам.
Қилмай, дейман сени овора,
Мабодо мен дунёдан ўтсам.”

Етти жонга бахш этиб ҳаёт,
Қариганда ҳориб толибсан.
Эшитганим рост бўлса, наҳот,
Ўз уйингга сиғмай қолибсан?

Қанча гаплар ўтар кўнгилдан,
Юракларим бўлади адо.
Бир туш кўрдим, сен аро йўлда,
Ўтирмишсан ғариб, афтода.

ПАНДЕМИЯ, 2020 ЙИЛ

Намоз пайти янграйди азон,
Одам бормас. Мачитлар бўм-бўш.
Узлат сари чекинган инсон,
Ҳаёт билан қилиб хайр-хўш.

Шаҳар касал. Одамлар касал,
Ҳувиллаган кўчалар бекут.
Чалғисини қайрайди ажал,
Лопиллайди ҳавода тобут.

ЙИҒЛА, ТУРКИСТОН

(Фитрат ноласи)

Бу осмон, қора осмон,
Чексиз-чексиз чоҳларми?
Бу ўпқон, тубсиз ўпқон
Тубанда оҳ-воҳларми?

Бу йўллар, ҳасрат йўллар –
Узанган қора барқут.
Бу тиллар кесик тиллар
Чулдирар худди чулчут.

Бу қушлар, умид қушлар
Учади оғир-оғир.
Бу тушлар, яғмо тушлар
Туркистон қолди сағир.

Бу йиллар, нафрат йиллар,
Қаддим эгик бу ғамдан.
Бу йўллар, ҳасрат йўллар
Дардлар босар елкамдан.

Бу армон, ўксик армон
Кўллариғни боғларми?
Бу замон, қандай замон,
Кўксинда қон, доғларми?

Бу боғлар, сўлим боғлар
Кўкламда бўлган хазон.
Бу оҳлар, ўтли оҳлар,
Ловуллайди ер, осмон!

Ер тутун, осмон тутун,
Бойқушлар тутган макон.
Ғафлатда ётар будун
Йиғла, йиғла Туркистон!

ЭРТАКЛАР ШАҲРИ

Шаҳар, кўчаларинг негадир бекут,
Сиртига чиқармас кўрганларини.
Чироқлар кўзида ловуллаган ўт
Ёдимга туширар ўт дамларимни.

Ёдимга келади ёшлик – ўт, олов,
Бўзбола эдим-ку, синмаган шахти.
Гўё қисмат билан боғлашиб гаров
Излардим кўчангдан эртанги бахтим.

Излардим, нимани билмайман ўзим,
Кўнгилда оқарди ҳазин бир баёт.
Ёруғ деразалар қиларди базм,
Эртакка ўхшарди шаҳарда ҳаёт.

Кўзни қамаштирар тунлар чароғон,
Қаришни билмайди бунда қарилар.
Автобус тўхтайти:юксак тахтравон,
Ерга енгилгина қўнар парилар.

Бир фахр туярдим ҳар бир ишимдан,
Ўрдадан гердайиб, шоҳдек ўтардим.
Курант майдонининг муюлишида
Тенгсиз маликани интиқ кутардим.

Келади-келмайди, шубҳа ва гумон,
Кўксимга бир умид ёқарди чироқ.
Яшагим келса-да, эртакда ҳамон,
Энди қайтолмасман ўтмишга бироқ...

ШАҲИД ШОИРЛАРИМ

Устои аввалим девонаи Машраб,
Балхда шаҳид бўлди – осилди дорга.
Кўз очиб дунёга, бўлди ҳақталаб,
Аналҳақ кўйида етишди ёрга.

Нодираи даврон – чеккан надомат, –
алам, ҳасратлари сиғмас оламга.
Шоирнинг ўлими мангу маломат,
қандай чидаяпсан дунё, бу ғамга?

Шаҳид шоирларим – Чўлпону Фитрат,
ким Усмонга бичди кафан – кўйлагин?
Юрак, қачонгача ётарсан мудраб,
тилингни ютдингми замон, сўйлагин?

Суюк ўғил эди камтарин, фақир,
мардона кўтарди ҳаёт зарбини.
Она Туркистоним қолдими сағир,
гўрга тикқанингда Рауф Парфини?

Шавкат Раҳмон асл ўзбек дилбанди,
Яланғочотада топмишдир макон.
Нега бўлолмадинг бироз мард, танти,
дийданг қаттиқмиди шунча оломон?!

Ўтган кечмишларни ўйласам бир-бир, –
бир-бир узилади юрагим тори.
Бунча қисматингиз бўлмаса оғир,
шаҳид курдошларим Равшан* ва Чори.*

* Шоирлар Равшан Файз ва Чори Аваз.

Зулматда юрагин чакмокдек ёққан,
шаҳид шоирларим!
Аллоҳ раҳмат қилсин!
Замонга ҳамиша дадил, тик боққан,
ҳақгўй шоирларинг халқим, бор бўлсин!

ЮСУФ(А.С)НИНГ ҚУДУҚҚА ТАШЛАНИШ ВОҚЕАСИ

Оғаларим, биродарларим,
Сиз эртага уйга қайтасиз.
Отамга мен қудуқ тубида
Ётганимни қандай айтасиз?

Бўлганида саволу сўроқ,
Тилларингиз гапга келмасми?
Қаддин эгиб отамни фироқ,
Кўзлари кўр бўлиб қолмасми?

Қисматимиз самоларда ҳал,
Сўрамасман сизлардан шафқат.
Сиздан кўра душмандир афзал,
Қийин бўлар отамга фақат.

Оғаларим – золим, бағритош,
Тўзим бергин, ё кодир Худо.
Илон каби кўтардимни бош
Ўртамизда бахиллик, низо?

Сизларга бу,охирги сўзим,
Тушларимни чаппа йўйингиз.
Сизни токи кўрмасин кўзим,
Кўзларимни боғлаб қўйингиз.

ҚҰНҒИРОТ ЭЛИ. УЛТОНТОЗ

Олим Тошбойга

Алпомиш етти йил ётди зиндонда,
Тахтга ўлтирди нокас Ултонтоз.
Қалдирғоч туя боқар яланг ёбонда,
Энди Ҳовдак кўлга кўнолмайди ғоз.

Қиркин қиз ичида якка Ойбарчин,
Етти йил ўтирар... ўйлари тўзиқ.
Совчилар жўнатар Ултонтоз бетин,
Аммо Ойбарчиндан ҳануз жавоб йўқ.

Тезроқ рози бўл, деб гизлайди ултон,
Қирқ кун муҳлатгача етмайди сабр,
Юрт бўри дориган эгасиз кўтон,
Қуллар тахтга чиқса, номусга жабр.

Адолат пайини қирқмоқ қасдида,
изғир қулбаччалар ўқталиб таёқ.
Юрар Ултонтознинг оёқ остида,
Манкуртга айланган бир-икки саёқ.

Етти йил зиндонда ётар Алпомиш,
Ҳали кўрмагандир Ёдгор улини...
Бойқуш маконига дўниб Сарқамиш,
Қашқир эгаллаган Чилбир чўлини.

Ожиз бир раъият, тупроқ каби хор,
Соядек изғийди замин сатҳида.
Ултон сарқитидан қувноқ, бахтиёр,
Ёлғонлар тўқийди замон мадҳида.

Кимдир юқорилар, ким эса пастлар,
Фалак ғилдираги лоқайд, бепарво.
Ялашдан уялмас пасткаш нокаслар,
Ултоннинг искирти кавушин аммо.

Улусда қолмади ор-номус, уят,
Қаёққа қарама зино ва ришват.
Уззукун навбатга туриб раъият,
Таъзим-ла Ултонга айтади раҳмат.

Очофат юҳога айланган замон,
Емоғу ичмоқдан оғизлар тинмас,
Алпомиш туткунда ётибди ҳамон,
Дўстининг аҳволин Қоражон билмас...

ЎҒРИЛАР

Ишонмай қўйганмиз биз қоровулга,
Давр эшикларга қулфини осган.
Ҳушёрлик тобора кучайган ҳолда,
Бугун чор-атрофни ўғрилар босган.

Ортингдан эргашиб мисли қўланка,
Чўнтагинг қоқлайди истаган жойда.
Ҳийла найранглари сиғмас лаганга,
Ўғрилар учрайди ҳатто саройда.

Ўғрилар цунами сингари ногоҳ,
Ғайир қудратини намоён этар.
Пулингни ечади ҳисобингдан гоҳ,
Гоҳо банкаларни ўмариб кетар.

Ўзингга мутлақо етказмай шикаст,
Шир яланғоч қилар турган жойингда.
Баайни дўстингдек жонингга пайваст,
Ҳатто кириб келар шундоқ уйингда.

Дунё ўғрилари аҳил, иттифоқ,
Зероки, тиллари битта шевада.
Худо ғазабидан ҳайиқмай эвоҳ,
Ўғирлик қилади ҳатто Каъбада.

Барига розимиз, айт нима керак?
Ўғрига ёлворар бу кун тўғрилар.
Урчиб ковагида худди суварак,—
Оламни бузади энди ўғрилар.

МАНФААТ

Қадим боболардан қолган бу нақл:
шудгорда ётмайди бекорга қуйруқ,
Манфаат пойида эмаклайди фил,
қанд бериб, хўжаси этганда буйруқ.

Бор гап шу: бировлар билса билмаса,
жаҳонни манфаат бошқарар бугун.
Каслар бор, қайдаки тутун ўрласа,
югурар ҳовлиқиб ҳаммадан бурун.

Манфаат тўрига илинмайди ким,
мушукка дўнади нафс дея арслон.
Манфаат кўйида ҳаттоки ғаним,
ғурурин пойингда қилади яксон.

Кўпайди нокаслар мол-дунёга ўч,
бир улуш сўрайди майитдан гоҳо.
Вожаб, манфаат келганида дуч,
бола отасини танимас ҳатто.

Имон салтанати ёниб кетмасми,
ўғил онасидан манфаат кутса?
Тобути кўчада қолиб кетмасми,
ногаҳон эртага дунёдан ўтса?

Билмадим, қаёққа шошади очун,
эхтимол, чалкашди борар йўлларим?
Узилиб тушмасми, манфаат учун,
Бировга саломга чўзган қўлларим?

Юрибман ҳарқалай, омон-омонда,
Ўстириб бетаъма жужуқ боламни.
Зероки, беминнат қуёш осмонда,
Нур сочиб мунаввар этар оламни..

* * *

Излайсан бир содик
Дўсти муттако,
Аҳли уламолар
халтаси курук.
Пули бор кўрингай
Кўзга авлиё,
Доно битикларга
Бир эҳтиёж йўқ.

Қандай файзли эди
Давралар шеърий,
Ёқарди ажнабий
Ашулалар ҳам,
Турғун Алиматнинг
Ўчди танбури
Кетди Рауф Парфи,
Абдуллалар ҳам.

Қайда Абдували*,
Равшан** қаерда?
Қани оғаларим
Муҳаммаджон***, Тилак****,
Шоирликка шоҳлар
Ҳавасманд юртда,
Шеърингни тингламас,
Ўзингдан бўлак.

Энди телефоним
Кўтармас кимса,

* Абдували Қутбиддин

** Равшан Файз

*** Муҳаммад Юсуф

**** Тилак Жўра

Таним эзганида
аёвсиз дардлар.
Ўтган устозларнинг
Суҳбатин кўмсаб,
Энди у дунёга
Ёзарман хатлар.

Аммо у дунёдан
Келмайди жавоб
Ҳатто почталар ҳам
Тарихга кўчган.
Энди урфдан қолди
Газет ва китоб,
Олам тилсимлари
Телефонга кўчган.

Борар манзилим йўқ
Улкан шаҳарда,
Кимнидир излайман
Жонсарак, гирён.
Энди ўтирволиб
Симёғочларда
Қарғалар ортимдан
Отади хандон.

Юзлардан пардани
Бўлдик сидириб,
Қолмади бизларда
Ор ҳам, уят ҳам
Имоннинг юзига
Қўйдик тупуриб,
Қоринга айланди
Адабиёт ҳам.

Сен билан шунча йил юриб ёнма-ён,
Кимлигингни била олмадим зинҳор.
Гоҳида тошқин сув,гоҳ оташ-урён,
Қарашингдан гоҳо бўралайди қор.

Эккан буғдойингни чумчуклар босса,
Тезликда чорасин кўрмоғинг даркор.
Мабодо тўғонинг бузилиб, тошса,
Каламуш қавмини этмагин айбдор.

Чипқон чикмагандир ахир тилиннга,
Муддаонг не бўлса,сўйлагин дангал.
Ачинма дорига кетган пулиннга,
Соғлиқни асрагин соғлиқни касал.

Олти ой тўшакка михланган онанг,
Ақалли бир марта хабар олиб қўй.
Гўё чиқиб кетар бирдан эсхонанг,
Сенсиз ўтказилса агар бирор тўй.

Кибр-ла осмонга кўксинг кермагин.
Илиқ назар билан атрофга қара.
Нонингдан бировга бурда бермагин,
Ҳаммага Худодан яхшилик сўра.

Мабодо гапимдан топсанг бир хато,
Кувониб, оламга отмагин ханда.
Эмасдир шоир ҳам валий, авлиё,
У ҳам эл қатори оддий бир банда.

БЎРИ БИЛАН

Бўри билан йўлда юрсанг,
сиринг унга олдирма.
Бўлганда ҳам ахволинг танг,
қўйлигингни билдирма.

Бўри билан есанг овқат,
улушингни унга бер.
Бўри деган билмас шафқат,
очикқанда ўзинг ер.

Манмансираб тўрга ўтма,
бўриларнинг кўри* да.
Ҳушёрлигинг ҳеч йўқотма,
бўри ахир, бўри-да.

* Кўр– тўда, гала.

МУНДАРИЖА

ЎЗБЕКЛАРИМ. <i>Усмон Азимга</i>	3
ОНА ТИЛИМ	5
ФЕЪЛ	6
КИТОБ ЎҚИ	7
БОБО СЎЗ. Эшқобил Шукурга.....	9
ҚОРА	11
ЎРГИМЧАК ТЎРИ	12
ШОИРНИНГ СЎЗИ	16
ИРИМ.....	17
ЭРТАК ВА ҲАЁТ	18
НЕ ГУНОҲ	20
ЕЧИМ	23
АКСИОМА	25
БИЗЛАР ЭСА.....	26
СОҒИНЧ	27
СУҲБАТ	29
ХАЙРИЯТ.....	30
ҲАММА ЗАМОНДА	31
ҲАЁТ СИНОВЛАРИ	33
ОҒРИҚ СИНДРОМИ.....	34
ЦИРКДА	35
ЯХШИ ОДАМ. <i>Э.Ш.</i>	36
ИМОРАТ.....	37
ЙИҒЛА	39
ЖУМБОҚ.....	41
ШОИР ДУОСИ (<i>Устозим Абдулла Орифга</i>).....	43
ГЎЗАЛ.....	46
БИРОВНИНГ ҲАҚҚИ.....	47
БИР ПАЙТ	48
САБР.....	50
МЕНИНГ ОҒРИҚЛАРИМ	51
МАБОДО.....	55

КЎЗГУ	57
ҲАҚ ЗИКРИ	58
БОБО	60
ИСТАК	61
КУНДАЛИК ГАПЛАР	62
ДУНЁ БОЗОРИ	63
ҚЎМСАШ	65
БОЛАМ	67
АЖДОДЛАР ВА БИЗ	69
ЙЎЛОВЧИ	71
ЭПИГРАММА	74
ЭЙ БАҲОР	74
ШЕЪРИЯТ	75
ҲОЛАТ	75
ЎЗИНГГА ИШОН	76
ЎТМИШ	77
СОДДА ЎЗБЕК	78
ТАВАЛЛО	80
САБОҚ	81
МИННАТНИНГ ЮКИ	82
ЧЕККАГИР	83
ҚАНОАТ ТЎНИ	84
ТЕЛБА	85
ҲАСАД ВА ТУҲМАТ	86
ҲАР ҚАЛАЙ	87
ИМКОН	88
ТЎРТЛИКЛАР	89
НОКАС	89
ОДДИЙ ОДАМ	90
ҚОДИРИЙ НИДОСИ	92
ҚИСМАТ	94
КЎНГЛИМ	96
КЕТГАЙ	97
ИСТАРАМ	99

ДУО	100
ДАРДИМ ОЧАЙ.....	101
БОШҚА.....	103
БУГУН.....	104
АДАМ САҲРОСИДА.....	105
ОСМОНГА ХАТ.....	110
ОНАМГА ХАТ.....	114
САФСАТА.....	116
НИДО.....	118
АЖАБО.....	119
АЁ КЎНГЛИМ.....	120
ЯШАШИНГ ШАРТ.....	122
ҲАЁТ.....	124
ЭЙ КЎНГЛИМ (<i>Йўлдош Эшбекка</i>).....	125
ИБРОҲИМБЕК ТЎҚСАБО.....	127
ВАТАН.....	129
БУГУН ВА ЭРТА.....	130
ЮЗ ЙИЛДАН СЎНГ.....	134
БАХТИЁРЛАРГА.....	136
ҚАБОДИЁНЛИК САЙЁРАГА.....	137
ҚУЛ.....	139
ЁЛҒИЗ БЎРИ.....	141
ОТА УЙ.....	143
ОНАМГА ХАТ (<i>туркумдан</i>).....	147
ТАҲРИР (<i>Маҳмуд Саъдийга</i>).....	148
ЭПИГРАММА.....	149
РАФИҚАМГА.....	152
ГУНГ.....	154
СЕН.....	155
ГАП (<i>Ўз-ўзимга</i>).....	157
ЖАРАЁН.....	159
ҚАДИМГИ ЁР-ЁР.....	160
ҚОРОНҒИЛИК.....	163
БИЗДА (<i>Ҳожибой Тожибоевга</i>).....	166

ЕТТИ МЎЪЖИЗА.....	167
БОШҚОТИРМА. <i>Ҳ.С.га</i>	168
ШОИР ҚИСМАТИ.....	169
ҚУТҚУ	170
УЯТ	171
КЕЧАЛАРИМ.....	173
ДАВРИНГ КЕПТИ (<i>Маслаҳат</i>)	174
КЎРДИМ.....	175
ВАҚТ АРАВАСИ.....	178
ТАВБА.....	184
ЎТИНЧ.....	188
КЎНГЛИМ БОҒЛАРИ.....	189
МОМО.....	190
КЕЧИККАН МУҲАББАТ	191
37-ЙИЛ. <i>Осип Манделштамга</i>	193
НАТИЖА	195
ВИДО	196
ТОВУҚ	197
ОДАМ БЎЛСАНГ	197
ЎЗБЕК БЎЛИБ ТУҒИЛМАЙ.....	198
ЎЛМАГАН ҚУЛ.....	200
ЭНАЖОН.....	201
ШАҲАР (<i>Шукур Қурбонга</i>).....	202
ЧУМОЛИ – ОДАМ	204
ҚУВОНЧ.....	205
ТАВАЛЛО.....	206
ЭЛЕГИЯ	208
АЛВИДО, МУҲАББАТ	210
“ЎТКАН КУНЛАР”, 1970 ЙИЛ.....	212
ОНАМГА ХАТ.....	214
ПАНДЕМИЯ, 2020 ЙИЛ.....	215
ЙИҒЛА, ТУРКИСТОН (<i>Фитрат ноласи</i>).....	216
ЭРТАКЛАР ШАҲРИ.....	218
ШАҲИД ШОИРЛАРИМ.....	219

ЮСУФ(А.С)НИНГ ҚУДУҚҚА ТАШЛАНИШ	
ВОҚЕАСИ.....	221
ҚЎНФИРОТ ЭЛИ. УЛТОНТОЗ. <i>Олим Тошбойга</i>	222
ЎҒРИЛАР	224
МАНФААТ	225
.... га	229
БЎРИ БИЛАН.....	230

Адабий-бадий нашр

АБДУМАЖИД АЗИМ

*Танланган
асарлар*

4 ЖИЛДЛИК

3-ЖИЛД

ЎЗБЕКЛАРИМ

2016-2022 йиллар

МУҲАРРИР Д. УЛУҒМУРОДОВ

ДИЗАЙНЕР Б.ҲАЙДАРОВ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси
хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар
агентлиги томонидан 3996-сонли
ТАСДИҚНОМА берилган.

Босишга 2022 йил 17 ноябрда рухсат этилди.
Бичими 84x108 $\frac{1}{32}$. Офсет қоғози.
Офсет босма усулида босилди.
“Times” гарнитураси.
Шартли босма табоқ 14,75. Адади 2000 нусха.

Оригинал макет
“FIRDAVS-SHOH” нашриётида тайёрланди.
Тошкент ш., Навоий кўчаси, 30.
Тел.: 90-372-85-17